

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.

Pe jumătate an 14.— "

Pe 3 luni . . . 7.— "

Pe o lună . . . 2.40 "

Pentru România și strălăutate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon

pentru oraș și interurban

Nr. 750.

REDACȚIA

ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțumite publice și Lee

deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrise nu se în-

napolază.

ROMÂNUL

Spre biruința dreptății...

Arad, 7 Mai.

Prin recenta ordinațiune ministerială, privitoare la „admisibilitatea” catehizării în limba maternă a elevilor, s'a făcut un modest pas spre biruința dreptății. Deși nu ne mulțumim deplin această ordinațiune, care consideră propunerea religiei în limba maternă numai ca admisibilă, pe când noi pretindem ca ea să fie impusă tuturor școalelor ca obligatorie — nu ne putem lipsi totuși de satisfacția de a constata, că una dintre multele cauze drepte și sfinte, întru apărarea cărora luptăm fără preget de atâta amar de vreme, se apropie de biruința dorită. Această biruință nu putea să întârzie, căci puterea immanentă a dreptății nu poate fi înfrântă, timp îndelungat, prin obstacole artificiale. Convinși de acest adevăr, toți factorii și îndrumătorii vieții noastre publice au avut în chestia aceasta cea mai hotărâtă și mai demnă atitudine de îndatăce nesocotitul ministru Apponyi a încercat să îndrepte și cu ajutorul religiei atacuri brutale, de desființare, contra sufletului românesc...

Presa noastră a dat alarma, îndemnând pe toți fiii poporului român să lupte cu îndărătnicie sfântă pentru apărarea acestui drept divin al bisericii române, ca să poată da generațiilor, ce se succedeză, și în viitor, precum a dat în trecut, educație religioasă nu numai în cuvinte românești, ci și în duh național-românesc.

Ceeace intenționa fostul ministru Apponyi: pătrunderea limbei ungurești nu numai în școală, ci și la amvonul și la altarul sfințelor noastre biserici — era și este în cea mai

izbitoare împotrivire cu învățătura creștinească de îngăduință și dreptate. Căci scrie apostolul Pavel: „că de mă voiu ruga în limbă străină, numai duhul meu se roagă, iar mintea mea fără de roadă rămâne; însă în biserică mai bine este a grăi cinci cuvinte cu mintea mea, ca și pe alții să-i învăț, decât zece mii de cuvinte în limbă străină”. Deci noi Români nu ne-am fi putut și nu ne vom putea ruga lui Dumnezeu niciodată în limbă străină, cu atât mai puțin în cea ungurească, fiindcă credem și nădăjduim, că Dumnezeu nu-i Ungur. Această credință și nădejde a îndemnat chiar pe unul dintre colaboratorii ziarului politic-bisericesc din Sibiu, să scrie că pentru orice Român adevărat însemnează o blasfemie rostirea rugăciunii „Tatăl nostru” în altă limbă decât cea românească...

Pe lângă tradiția, întemeiată pe cuvintele Scripturii, avem și legi votate în parlamentul țării și sancționate de Majestatea Sa Monarhul, prin cari se asigură pe seama bisericii ortodoxe-române dreptul de cârmuire autonomă și de întrebuințare exclusivă a limbei naționale, în toate afacerile ei. În § 3 al articolului de lege IX din 1868 se spune clar, că „credincioșii metropoliei gr. or. române sunt îndreptățiți a decide și regula în congresele lor bisericesti cauzele lor bisericesti, școlare și fundamentale și a le administra și governa independent, prin propriile lor organe în sensul statutelor, ce se vor stabili în congresele acestea și vor fi încuviințate de către Majestatea Sa”. Cu un an mai târziu, la 28 Mai 1869 Majestate Sa a sancționat „Statutul organic al bisericii ortodoxe române din Ungaria și Transilvania”, care precizează în § 175, că „limba oficială în toate trebile bise-

ricești, școlare și fundamentale atât în lăuntru, cât și în afară — este cea română.”

Conștient de toate drepturile și datorințele sale, congresul național bisericesc din 1909 a respins cu toată energia atentatul iezuitic al ministrului Apponyi. Iată ce găsim la pag. 101—103 din protocolul acelui congres, privitor la chestiunea catehizării:

„Dupăce raportorul Dr. Nicolau Oncu expune amănunțit fazele, prin care a trecut această chestiune (a catehizării), la propunerea comisiei congresul ia în unanimitate următorul concluz:

„In deplin acord cu vederile dieceselor și ale Consistorului metropolitan exprimate în remonstrațiunile sale de sub nr. 28 din 1909 și 334 M. înaintate la Înaltul Ministeriu de culte și instrucțiune publică, în conformitate cu concluzul congresual Nr. 48 din 1903, având în vedere, că în virtutea acestora catehizarea formează un drept exclusiv al bisericești, întemeiat pe misiunea sa divină, iar folosirea limbei române, ca limbă rituală și oficială în instrucțiunea catehizării fiind decretată și garantată atât prin legile bisericesti cât și prin legile statului, și având în vedere că acest drept de instruire a religiei este o chestie bisericască dogmatică-canonice, care nu poate forma obiect de discuție și concesiune între biserică și stat, și având în vedere că prin urmare nu poate sta în dreptul autorităților și al organelor bisericesti de a face nici un fel de abatere dela aceste principii și dela punctul de vedere al bisericii de a săvârși catehizarea elevilor de religia gr. or. română pretutindenea și exclusiv în limba română, și în fine având în vedere, că ordinațiunile ministeriale emise în această chestie

In Miercurea Paștilor.

Schită de Horia Petra-Petrescu.

Uscățiv, lungan, cu mâinile noduroase, bătute de vânt și de ploaie, cu părul creț, negru, neîngrijit, — cu niște ochi neastâmpărați, infundați în orbite, schiop, îmbrăcat rău, iarnavara într'aceleși haine petecite — așa-l cunosc brașovenii pe Văsâi, care aleargă schiopătând pe lângă tramvaiul din piață, strigând cât îl ține gura: Covrigi! Luăți covrigi!

Câte unul, mai sugubăt, îi aruncă 'n față cuvintele: „Bagă de seamă, că-ți fuge papucu!” Văsâi se ncruntă atunci la el și stă să-i dea un brânci, căci știe că „fuga papucului” e o batjocură adusă piciorului său stâng, care e 'ntors, de e silit să calce cu talpa în afară. E schilav Văsâi din Miercurea Paștilor de acum șapte ani. S'a apropiat prea tare de piuliță, când a fost la „Pietrile lui Solomon”, și o mână de praf de pușcă a fost de ajuns ca să-l nenorocească pentru viața întreagă. L'au dus pe sus, ca pe un mort, și în loc să mai audă „sfânta surlă” și să svârle buzduganul în sus, în loc să fie aruncat de tovarășii săi în „tol”, ori să cânte „Cristos a înviat!”, în rând cu „Junii”, în fața bisericii din Groaveri — a fost silit să bolească luni întregi, până ce-a ajuns să poată călca așa, ca din pod.

— „Cine naiba m'a mai lăsat să trăiesc?” se întreabă Văsâi de multe ori. De mic copil a avut „mușcă” pe nas. Babele spuneau că o să-și dea ortul popii, din copilărie. Soartea le-a dat

de minciună pe babe. Dela mă-sa a supt Văsâi ani îndelungați. Pe semne de aia-i spuneau vecinii, mai pe urmă, că e prost și lenes. Ca copil de opt ani s'a furisat în cimitirul din Groaveri și a mirosit florile de pe morminte. De atunci i-au împuiat oamenii urechile cu vestea, că și-a pierdut mirosul, că n'are să mai poată mirosi niciodată.

Din copil vesel și durdului ce-a fost — a ajuns ursuz. Oamenii l'au făcut așa — ei îl aveau pe suflet. Vecinic luat peste picior: „Mă, Văsâi, mă! Mă, Sâică! Văsâică! Da frumoase mărgelile mai ai la gât! Ai să plângi la nunta ta! — Am auzit c'ai stat în soare, înainte de Sfântu' Gheorghe! Ai să capeți ghiabă, mă!” — fiecare își descărca năcazul pe capul lui Văsâi, care din tăcut și cuminte ce era, se innora și clocotea în sine tot mai mult și mai mult.

A înghițit el în sec un an, doi, trei, și dacă a văzut că nu mai merge, a început să fie rânzos, să răspundă îndesat, să nu rămână dator, nimănui, nici cât e negru sub unghie.

În patul de spital și-a pus în cap să se răsbune pe lumea întreagă. Adecă de ce — s'a întregat el — să sufăr numai eu? Ce-am păcătuit? N'am să mă mai las! Să știe toți — cine-i Văsâi!

Pe unul mai cu seamă îl ura acum cu o ură drăcească. Stând așa, cu ochii în tavan, în spital, s'a gândit mai mult la Ghițoi și par'că i s'a lămurit tot mai tare în minte că Ghițoi este de vină la toate. „Vătaf"-ul „juni"-lor, mândru, crescut ca un brad, tare, de arunca buzduganul

de zece ori în „Grădina lui Timân”, și nici că-i păsa — Ghițoi ăsta avea mare trecere peste tot: la părintele de pe Tocile, la fetele tinere, la femeile măritate, la bărbați. Încă și astăzi se poartă după obiceiul vechiu, cu „ghebă” cupțușită cu mătase, Duminecile, cu pantaloni de dimie, de lână țigae dela femeile din Săcele, cu cizme negre, mari, de piele de oaie, cu rocul împodobit cu nasturi rotunzi, scipitori. Tată-său, negustor bogat, care și-a făcut averea pe timpul războiului cu Turcii, poartă joc scump, pieptare lucrate cu mâna, inel de argint cu semnul peștelui — semn că pescăritul i-a adus bănet în casă.

Ghițoi și Văsâi sunt de-o vârstă — dar ce deosebire între ei! Unul bogat, celalalt sărac lipit pământului. Acum pricepe Văsâi privirile semețe ale vătafului. Acum înțelege de ce a trebuit să fie umplută piulița mai tare cu praf de pușcă, când a fost să puste dânsul — Ghițoi e de vină la toate. Iubeau aceiași fată. El a umplut piulița mai tare, el, ca să piardă pe protivnicul său. Cum s'a făcut bine — bine, ca să poată ieși pe afară — s'a dus Văsâi drept la vătaful „junilor” și i-a spus, privindu-l cu ură în ochi:

— „Să știi că n'ai să scapi de mine!”

— „De ce n'am să scap?”

— „Fiindcă tu mi-ai vrut moartea, spurcăciune! Tu mi-ai purtat Sâmbetele!”

— „Vezi-ți de treabă, schilodenie!”, a răcnit Ghițoi, apăsându-și mâna vânjoasă pe moalele capului lui Văsâi.

nu numai că nu au nici un temei legal, ci stau în flagrantă contradicție cu legile pozitive bisericesti și de stat:

Congresul ca autoritate supremă bisericască în reprezentanța întregii Mitropolii, aproabă întru toate toți pașii întreprinși în această chestie din partea Consistorului Mitropolitan și în puterea dreptului său, bazat pe § 154 pct 2 din *Statutul organic*, află că *nu poate admite în biserică noastră nici un fel de restricțiune a limbei de catehizare și astfel față cu rescripțiile Inaltului ministeriu de culte și instrucțiune publică de sub nr.ii 106267 din 1908; 144347 din 1908 și 34003 din 1909 declară, că nu-și poate da consimțământul, ca în clasele superioare din școlile elementare de stat, principiile de credință mai de căpetenie și rugăciunile mai obicinuite să se instrueze și în limba maghiară...*

Totodată congresul *interzice și oprește pe toți preoții ortodocși români* din Metropolie, în orice calitate și funcțiune s'ar afla, de a primi și executa în afaceri bisericesti și școlare și în special în chestia de catehizare ordine și dispoziții venite dela autorități în afară de biserică noastră.

Orice abatere dela dispozițiile acestui conclud se consideră ca delict și se va urmări pe calea procedurii disciplinare".

Adevărat, că acest conclud demn al congresului național-bisericesc l'a înfuriat atât de mult pe contele Apponyi, încât a cerut imediat, pe cale telegrafică, să i se comunice textul concludului și a insistat la locurile mai înalte pentru anularea lui.

Mulți Români au rămas, un moment, descurajați în fața acestui procedeu tiranicesc al ministrului fanatic, temându-se că prin aceasta s'a dat prilej pentru un regretabil caz de precedentă, care ar putea fi invocat oricând ca argument din partea celor ce-și dau toată silința să zdrobească autonomia bisericii gr. or. române, care stă ca un spine în ochii împăinjenți de năluca „ideii de stat național maghiar”.

Adevărul însă, chiar când s'ar părea că e cu totul biruit și distrus, nu moare, după cum minciuna, chiar când a reușit să iasă învingătoare, nu poate să trăiască! Au trecut cinci ani de încercări dureroase, de experiențe amare, de lupte neconținute cu condeii între ministeriul de culte și consistoriile noastre — și iată acum adevărul cuprins în concludul congresului național-bisericesc din 1909 a ridicat lespede de pe mormântul, în care a voit să-l așeze pe vecie Apponyi, și se înalță triumfător, mângâind pe ceice au avut tăria de a se încrede în puterea lui, înfruntând pe ceice voiau să-l răpună și întărind inimile tuturor celor ce mai au încă atâtea de revendicat cu nădejdea într'o biruință deplină a dreptății, care nu poate să mai întârzie multă vreme...

Oare dacă secretarul mitropoliei ort. române, care de atâția ani excelează prin o consecvență și inperturbabilă absență din cancelaria metropolitană din Sibiu, s'ar fi pus cu tot dinadinsul să adune material și să redacteze memoriul cerut de congresul din 1912 în chestia revizuirii legii lui Apponyi, alături de ordonanța ministrului Jankovich, care admite catehizarea în limba română, n'am fi putut înregistra încă un succes: admiterea unei interpretări pedagogice, care ar dovedi, fără putința de îndoială, că ceea ce pretinde § 19 al legii din 1907, este o absurditate și o permanentă primejdie pentru miile de școlile populare cu limba de propunere nemaghiară?

Ori dela 1912 până acum nu s'a ivit nici un moment *oportun* pentru redactarea acelui memoriu și înaintarea lui la locurile cuvenite?

Ceice se ascund cu atâta predilecție după paravanul oportunității, uită că nici o biruință nu se poate câștiga prin oameni, cari de câte ori e vorba de muncă, *nu-s acasă*, și nu înțeleg, că a lupta pentru adevăr, este *totdeauna oportun*, ci așteaptă impasibili, până *pică para mătăiață*...

— „Schilodenie? Tu m-ai făcut să ajung așa! Da' am să mă răsbun!” Gura lui Văsâi a început să arunce la sudalme, care de care mai grea. Cu sfinți și Dumnezei și „cataroi”. Ii cădea bine să se miște în mocirla asta de cuvinte. După ce și-a răcorit sufletul, injurând, și după ce a băgat de samă că Ghițoi are să-l dripească în bătai, dacă va mai urma, a luat-o la sănătoasă.

Nu s'a oprit decât la „Rac”. A intrat în crâșmă, a cerut o „porție” de rachiu — vânduse covrigi de patru coroane în ziua aceea — și a început să bea, să bea fără să se mai gândască la altceva...

Firește, nu l-au ales la nimic, când a fost la alegerea „junilor de companie” și a „junilor cu ziua”. „Du-te și vinde covrigi!” i-au dat sfatul, rânjind, tovarășii lui de mai nainte. El a râs, a râs cu hohot, căci nu se putea lua la ceartă cu toți — l-ar fi snopit.

De-o vreme se întrecea cu bivoli. Da un sunet de par'că ai fi avut în apropierea ta o ceată întreagă de lighioane de astea grețoase. Oamenii își întorceau capul speriați, copiii o luau la fugă — unii injurau, alții dădeau din cap: „A căpiat Văsâi!”

Așa și-acum. Ca un ventil de siguranță pentru amărăciunea, care-i dospea în piept, a lăsat să s'audă ragetul lui — și-a fugit. Departe, pe-o stâncă. Pe „Valea putredă” în sus.

Ii clocotea sângele în vine. De ce sunt oamenii așa de răi? De ce n'au o vorbă bună și

pentru dânsul? Ce-a păcătuit el pe lume de-l înghioldesc toți? Mamă n'a avut să-l mângâie — i-a murit din lăuzie. Tata a plecat în România, birjar. Nici un sprijin de nicăiri!

Ar vrea să aibă și el ceva. Să-și aibă liniștea lui, fărtații lui, cari să nu-și bată joc de el, ar vrea să aibă pe cineva, căreia să-i cânte oaspeții, la nuntă:

„Ia-ți mireaso, ziua bună,
Dela tată, dela mamă,
Dela frați, dela surori,
Dela grădina cu flori...”

Ar vrea... Dar ce n'ar vrea? Mai bine ar fi pentru dânsul să se urce pe „Pietrele lui Solomon” și să s'arunce de acolo cu capu'n jos. Să se rostogolească până dinaintea casei lui Ghițoi, să-l vadă Ghițoi mort — să-i pară rău, să simtă muștrări de cuget. Hei, par'că oameni ca Ghițoi mai au ei muștrări de astea?! Sunt bogați, beau, mănâncă, dorm și rid bine. Altfel — pace bună!

Piulițele au trezit pe Văsâi din visurile-i grele. Și-a strâns degetele pumn, a răcnit una de-au hăulit văile, a dat din nou din piept ragetul îndrăcit, de-au sburat păsărelele speriate, din preajma lui, și-a apucat-o spre oraș. O să între la „Rac”, o să bea până nu se va mai putea ținea pe picioare și are să uite toate. Toată amărăciunea i s'a prefăcut într'un nod în gât. Cearcă să înghită nodul și nu poate. Beutura are să-i ajute.

Problema jidovească și poporul român.

De Dumitru C. Moruzi.

III.

Dacă însă vom cerceta lucrurile mai deaproape, ne vom convinge, că chiar în națiuni atât de numeroase ca Franța și Germania, pătrunderea în neam a unor elemente străine nu pot avea urmări vătămătoare, ba au uneori chiar urmări fericite — decât cu întocmirea neapărată, ca acele elemente străine să primească naturalizarea lor în curățenie de suflet să-și uite cu desăvârșire de obârșie, să caute a se înrudi cu neamul ce și-l'au ales; dar mai cu seamă să nu se asocieze cu naturalizații de aceiaș obârșie cu dânsii împotriva intereselor noiei lor patrii; căci aceasta ar fi o adevărată tradare. Asemenea comploturi și asociațiuni vătămătoare nu veți găsi între naturalizații veniți dintre popoarele având ființă de stat. Dar câte un caz izolat de spioni cari obțin naturalizarea cu scopul preconcepuit a-și ascunde mai bine scârboasa lor meserie; iar când se simt în ajun de a fi descoperiți fug în țara lor de obârșie, bătându-și joc de naturalizarea lor franceză!

Nu trebuie să uităm că între Franța și Germania există o dușmănie de veacuri. De veacuri în armatele acestor două țări dușmane numele franceze se numără cu miile în armatele germane; tot așa se întâmplă cu numele germane în oastea franceză; și toți s'au luptat cu aceeaș vitejie împotriva patriei lor de obârșie. Dovedește asta oare că acești oameni comit o nelegiuire, ori că sunt trădători de neam? Dimpotrivă! Dovedește numai, că părinții lor primind în curățenie de suflet o naționalitate străină, s'au încuscrit cu acea naționalitate, și-au crescut vlăstarele în duhul și mentalitatea națiunii adoptate de dânsii, așa că ele s'au asimilat atât de bine, prin sânge, prin limbă, prin fire, prin gânduri și prin dragoste, încât au devenit după a doua sau a treia generație adevărați Germani cu nume francezești, ori Francezi adevărați cu nume germane; adica, dacă vă amintiți ce spuneam mai sus, întocmai cum supușii înobilți căpătau sânge de Franc după a treia generație. Desfid să mi se găsească un singur trădător între dânsii: Dumouriez și Bazaine erau francezi și au tradat Franța în folosul Germaniei.

Pe la miezul nopții, în Miercurea Paștilor. Văsâi se târește către casă. N' are mult, dar și-a dat pălăria pe-o ureche, hoinar, și fluieră încet. Ii vine să sudeie. Așa, într'o doară. Par'că-și descarcă sufletul, suduind. Se oprește lângă un trecător și stă să-i așină calea, gata de galceavă.

Trecătorul e grăbit și-i merge din cale. Da, îi e frică de Văsâi! Slavă dlui, gândește Văsâi, îi e frică cuiva de mine. — Hehei, cum e el acum, s'ar putea întâlni chiar și cu Ghițoi și nu i s'ar da din drum. L-ar întreba: „Ce vrei, mă? De ce m-ai nenorocit? Ce ți-am făcut eu ție? Spune!” Și i-ar croi niște palme sdravene, Văsâi. Așa zău!

Iată-l! Câțiva pași dela dânsul. Pe lângă biserică neagră. E îmbrăcat în hainele de „june alb”, Ghițoi. E întunec, dar tot se vâd fluturii de pe cămașe și cămașa-i albă. Merge către casă. Par'că-l vede Văsâi pe cal, cu căciula în mână, cântând „Cristos a inviat!” Când a auzit „sfânta surlă” și-a făcut cruce Văsâi și și-a zis: „Dă Doamne să nu mai audă Ghițoi sfânta surlă la anu!” Acum își putea răsbuna...

Se apropie tiptil, ca o pisică, de Ghițoi. Cale de zece pași. Cum să-l schinjuiască mai grozav? Ce să-i facă să-l doară mai tare? Se răscoală în pieptul lui Văsâi toată greața, care o simțeste față de omul ăsta spătos, sănătos, vesel, cu noroc. Să-i arunce un ștreang pe după gât și să tragă, să tragă mereu... Să-i implante cuțitul în piept, până în prăsele, pe dindărăt, că altfel l-ar doborî cu o smâncitură de mână... să-i împuște ca pe un câne turbat... Se desfiată vă-

IV.

Mai este însă un alt solu de străini, — me-rit, se zice, prin un blestem al Cerului — a ră-mănea în veci străin printre popoare, dar care își păstrează, ori unde se oploșește, însușirile sale etnice și idealul său de predominare asu-pra tuturor popoarelor. Am numit poporul Ji-dovesc sau Izraelit, precum îi place a se numi acuma.

Acest popor cumătat, muncitor, cu simțul de economie și de negustorie dezvoltat până la geniu, prigonit și ars pe rug în evul mediu de către sfânta Inchiziție a Bisericii Catholice — căci biserica de răsărit niciodată nu i-a prigonit și niciodată n'a știut să prigonească în numele credinței — a suferit mult și a stărnit mila și simpatia multor spirite de elită prin tim-purile acelea încă barbare. Mulți buni și sin-ceri creștini vedeau cu jale și rușine, cum în nu-mele Dumnezeuului milei și al iertării se chinu-iau niște suflete rătăcite. Odată cu izbucnirea marelui revoluții franceze, sosi și pentru poporul jidovesc ceasul răsbunării, căci se alipi de in-dată de dânsa. Se pot număra cu mii nobilii, preoții și călugăritele, castelanele și conii lor nevinovați, cari au fost aduși sub cuțitul ghilotinei, au fost înecați de pe pontoanele Soirei prin denun-tările, spionagele și tradările jidovilor răsbună-torii, cari se îmbogățeau despoind pe cei morți.

Poziția lor însă în noua societate franceză era cât se poate de nelămurită, căci nu se putea revendica nici de dânsa nici de orice alt popor, fiind o rasă aparte și neînrușată cu nici una din celelalte. Situația era și grea și periculoasă pe acele vremuri. Atunci trufășul *popor ales*, oportunist din fire, se lăpădă provizor și numai de ochii lumii franceze, de ființa lui de *neam a parte*, cum se lepădase de atâtea ori de Dum-nezeu pentru Baal și de Baal pentru Dumnezeu, ascunzând Talmudul, fără însă a ieși din pre-scripțiile lui și se proclama religie arătând nu-mai Biblia și cele zece porunci ale lui Moise, în ochii indiferenți ai adoratorilor zeiței Ratiunea, care nu prigonea pe atunci decât pe preoții catolici. Apoi, când se mai liniștiră lucrurile, pe baza acestei frumoase lepădări, în numele li-bertății, egalității, a înfrățirii și a libertății cul-telor și a gândirii, cerură dela Napoleon cel mare, egalitatea drepturilor și a sarcinilor cu ceilalți cetățeni francezi și libertatea cultului lor *Mozaic*. Napoleon I numi de îndată o comi-siune — sub prezidenția marelui jurisconzult Seyes de nu mă înșeală memoria — care să cerce-teze, împreună cu sanhedrinul rabinilor din Franța, dacă în religionea aceasta Mozaică nu sunt oarecari părți în contradicere cu legile Franceze? Cum niște oameni atât de eminenti ca membrii acelei comisiuni nu au văzut că a-cea pretinsă religione nu era altceva în realitate decât o legiuire, o adevărată constituție

imuabilă a unui popor, care îi re-glementa sub cele mai mari pedepse — egale cu excomunicarea catolică din evul me-diu — cele mai mici amănute a moravurilor, obicei-urilor și până și ale hranei, împiedecând astfel ori ce asimilare cu alt popor, nu se poate tăl-măci decât presupunând că rabinii sanhedrinului nu au arătat comisiunii talmudul ci numai bi-blia. Dar și atunci acel ideal de *popor ales* ridi-cat la rangul de dogmă, ar fi trebuit să le do-vedească în deajuns că această religie are, pen-tru credincioșii ei năzuința de stat în stat. Fant este că au fost amăgiți și că în urma raportului comisiunii Jidovii din Franța își făcură intra-rea în cetățenia franceză ca vermele în fructul cel mai delicios.

Ar fi prea lung pentru cadrul acestei lucrări să povestesc în ce chip a pătruns poporul jido-vesc și în celelalte popoare pe măsură ce pă-trundeau în ele conștiința drepturilor omului și adoptau forma constituțională mai restrânsă, ori mai liberală. Adevărul este că a reușit să se introducă tot prin aceeași amăgire și gresită ne-lămurire. Adeca lepădarea nesinceră și minci-noasă a ființei lui de neam aparte și în numele libertății de conștiință să puie sub masca unei credințe o legiuire mult mai puternică decât toate constituțiile noastre trecătoare, cari sunt supuse schimbării, pe când ea este imuabilă și consfințită pentru ei de veacuri.

Dar să privim acuma chipul în care s'au purtat naturalizații francezi de religione mozaică, față de acel popor generos care i-a primit întâi din toate popoarele cu egalitate de drep-turi.

Mergeți, vă rog, în ori ce orășel sau sat mai mare din Franța în care se află vre-o două re-staurante și un otel și veți găsi, cel puțin într'u-nul, o modestă tăbliță cu câteva litere ovreiești. Aceasta însemnează că, ori unde va merse na-turalizatului francez, poate mânca cușer în legea lui. Tăblița aceasta nu este numai decât o spe-cialitate franceză, căci se găsește ori unde spre huzurul cetățeanului german, austriac, ita-lian sau ungar numai să fie de religione mo-zaică! În comerț, în industrie, precum și în ori ce ramură de câștig, naturalizații de religione mozaică se susțin până în pânzele albe, mai a-les când e vorba de a concura pe localnici. De asemenea în barou, în magistratură și în ar-mată.

Băncile, marea comerț și marea finanță au ajuns de mult în mâinile lor, încât nu știu dacă Franța ar putea declara un războiu fără învoirea lor; presa este de asemenea la ordinele lor și prin ea, nici o afacere, nici o întreprindere nu poate reuși, dacă jigneste sau displace naturalizaților de religione mozaică. În sfârșit simțindu-se de-stul de tari pentru a înfrunța și învinge ori ce piedecă, umilii naturalizați ai lui Napoleon cel

mare, uitară lepădarea ființei lor de neam și creară în mijlocul Parisului vestita alianță *izrae-lită* cu tendință universală mărturisită de a a-păra pe *conafionalii* lor de pretutindenea; căci de era vorba numai de coreligionari s'ar fi nu-mit alianța universală mozaică, iar nici cum izraelită, care istoricește înseamnă o parte dis-părută a poporului jidovesc. De ce s'au acățat oare de acest nume de izraelit, de nu pentru ca să arunce praf în ochii neștiutorilor și pentru a reinvia în sufletele răsetite ale jidovilor de pre-tutindeni, amintirea vremurilor celor mai glo-rioase de splendoare ale Izraelului, care pe a-tunci mai avea încă izraeliți?

Acum că sunt tari, acum că au pus mâna pe finanță, presă și aproape și pe state, s'au apucat să propoveduiască și să susție internațio-nalismul cel mai deșantat, și disprețuind locul lor de obârșie care cu banii lor l'ar fi putut de mult căpăta dela sultanii nevoiași și precum și prin influința lor asupra cinstitei diplomații europene, aruncă masca și se declară fățiș po-por izraelit, fără teritoriu, fără ființă de stat, răspândit în lumea întreagă, unul însă pretutin-deni, unit în același ideal de *popor ales*, menit a domni în patria universală asupra tuturor po-poarelor. Ce le-ar mai folosi un stat ovreiesc în ziua când toate statele se vor prăbuși și nu vor mai alcătui decât un mare stat universal, stăpă-nit și exploatat numai de către *poporul ales*, încetățenit dar neasimilat în toată lumea unificată. Se miră o lume de idealurile pangerman-ismului și a panslavismului, bazate pe putere și pe număr; în lumina zilei. Ce sunt acele idea-luri pe lângă panjudaismul ascuns în întuneric și lucrând de acolo prin corupție și demoraliz-are, la învrăjbirea și distrugerea societății din toate statele, în numele unor idealuri prea frumoase ca să nu fie amăgitoare, din pricina imperfectibilității omenesti și cu scopul astăzi mărturisit, de a le domina pe toate?!

Așa dar într'un singur veac și vorbind numai de Franța:

Cetățenii naturalizați de religione mozaică și-au păstrat constituția imuabilă poreclită religie, păstrându-și idealurile naționale, dati-nele, obiceiurile, însușirile neamului și mănă-riile; aceasta ca asimilare. Ca dragoste și recu-noștință către țara care i-a înfiat: unirea cea mai strânsă între ei, împotriva intereselor eco-nomice și naționale ale Francezilor, de câte ori acele interese jignesc interesul individual a vre-unuia dintre ei; acapararea finanțelor și mai ales a presei, — această a patra putere într'un stat civilizat și cu opinie publică puternică cum este Franța; învrăjbirea claselor sociale prin răspândirea ideilor internaționaliste și antimili-tariste distrugătoare de stat și de patriotism; în sfârșit, pângărirea celui mai curat sânge fran-țuzesc, prin deseale căsătorii ale jidacelor mi-lionare, cu fiii decăzuți și ruinați a coboritorilor vitejilor crucați, a Frâncilor cuceritorii Ga-lilor!

Iată urmările primirii a câteva mii de Ji-dovi, în cetățenia unui popor pe atunci de 37 milioane și astăzi de 39 milioane de locuitori!

Aceleași urmări au avut să le tragă toate po-poarele cari — pe lângă adevărurile sfinte pro-clamate de marea revoluție franceză, au primit, ca noi, pe necercetatele și necugetatele, con-cepția franceză de naturalizare, prin care Ji-dovii au izbutit să amăgească mai întâi pe Fran-cezi, iar mai pe urmă și pe dânsule.

Acum că am dovedit cred îndeajuns: 1. că, din întreaga latinitate, poporul francez era singurul dela care un popor omogen dar mic la număr, nu trebuia să fi luat concepția de naturalizare; 2. că sprijiniți de istorie și de fapte atât de no-torie încât nu pot fi contestate nici de către Ji-dovi, am arătat prin ce șir de amăgiri și de u-neltiri vătămătoare neamurilor au izbutit Jido-vii a se strecura printre ele, să ne reîntorcem la poporul nostru românesc.

Disolvarea parlamentului român. Ni se co-munică din București: D. I. Brătianu, președin-tele consiliului de miniștri a cetit Marți la se-nat și apoi la cameră mesagiul regal prin care, în baza art. 108 din constituție corpurile legiui-toare sunt disolvate, iar data alegerilor viitoare e fixată după cum urmează:

Camera: colegiul I la 18 Mai v.; colegiul II la 20 Mai v.; colegiul III la 22 Mai v.

zându-l lungit jos, găfăind, cerând iertare, dela cine?, dela „schilodena” de Văsâi... Râde Vă-sâi și se bucură. Rachiul i-a prins bine, i-a dat curaj. Are să îndeplinească o faptă, de care n'are să-i fie rușine. — Ochi pentru ochi, dinte pentru dinte!

Au ajuns pe dinaintea gimnaziului. Intune-rec. Numai de după Tâmpa se vede o clipeală de cer senin și o frântură de rază de lună. — Are să-l urmărească pe Ghițoi până în Scheiu. Pe-o uliță dosnică e mai prielnic să-ți duci gândurile în îndeplinire.

Când, deodată, — ce-i asta? — dă Ghițoi în strada cimitirului. O uliță mică, lăturalnică, ca păcura de întunecată. După el! Aici—piept la piept, de-ar fi de opotrivă de tari! A, cum ar împrumuta acum Văsâi brațele tuturor măce-larilor, ca să-și poată răsbuna!

Trei umbre vin de din sus, dela cimitire. U-nul din cei trei și-a aprins pipa și li s'au văzut fețele întunecate. Să nu te întâlnești nici ztua cu ele! Gânduri bune n'au cei trei. De ce stau pe loc? De ce așteaptă ceva? E nebun Ghițoi? Lui nici că-i pasă. Pășește vartos înainte. Are o ploscă în mână și plosca-l dă de gol, cu larma ei.

— „Stai!”, îi strigă unul din cei trei.

— „Stai!” îi strigă al doilea.

Cât ai clipi din ochi s'a prins de gât unul din ei cu Ghițoi.

— „Banii!”

— „Aăă, ticăloșilor!”

— „Banii!”

S'aude larma brațelor cum lovesc deolaltă. În tăcerea nopții — un vaier.

I-a înghețat sângele în vine lui Văsâi. S'a răzimat de un părete. Trei și unu! Au să-l o-moare! Nu-i timp de pierdut! Își adună toate puterile. Toate gândurile de răsbunare i-au sbrat, ca și când n'ar fi fost. Un om era în primej-die de moarte!

— „Uuuu! Muuuu!”, răcnește el, cât poate de tare. I se încoardă vinele gâtului, își ține mâ-nile la gură, pâlnie. „Uuuu! Uuuu!”

Cei patru oameni tresar ca scoși din sărite. Ce să fie? S'apropie o mătăhală, un taur, zece, douăzeci de oameni, în ajutorul omului strămtor-at? În puterea nopții prinde sunetul asta for-mele cele mai misterioase. Cei trei o iau la fugă. Unul și-a pierdut pălăria. O lasă în plata Dom-nului și gonește ca turbat.

Ghițoi a rămas locului, hăbăuc... Pipăie îm-prejur... Tremură din tot trupul... A scăpat ca prin urechile acului... Își face cruce... Și-ar fi dat ortul popii... Caută de unde a venit sunetul, care l-a scăpat... Și dă de *piciorul* schi-lod al lui Văsâi, care sta gata să leșine. „Tu ești?” murmură Ghițoi.

— „Eu, dușmanu tău...” zice Văsâi și-și pier-de conștiința...

Alegerea delegaților pentru colegiul III la 11 Mai v.

Senatul: colegiul I la 24 Mai v.; colegiul II la 26 Mai; colegiile universitare la 28 Mai v.

Convocarea nouilor corpuri leguitoare (constituanta) a fost hotărâtă pentru 5 Iunie v.

„Valahii agită”. Sub acest titlu „Pestí Hirlap” publică în numărul său de ieri un prim-aticol în care se ocupă cu declarațiile făcute de fruntașii români relativ la procesul dela Sătmar.

Perciunatul patriot dela „P. H.” e foarte indignat pentru faptul că și alți muritori, nemaghiari, „îndrăznesc” să facă declarații obiective relativ la sentința draconică dela Sătmar. El spune, că zărele românești, deputații și preoții instighează pe față contra judecătorilor și a legilor maghiare și că aceștia mai instighează poporul „valah” să-și răsbune pentru sentința dela Sătmar.

Mai încolo se spune în acel articol, că nicăiri în lumea largă nu se tolerează o organizație de felul cum este comitetul național, care nu numai că neagă, ci lucrează pe față contra înfăptuirii statului unitar național maghiar. Asta numai în Ungaria e posibil, exclamă cu indignare dar și cu oarecare fală „P. H.” că, vezi Doamne, în alte state conducătorii astorfel de organizații de mult ar fi fost puși în furci, câtă vreme în „liberala” Ungarie toți agitatorii valahi complotază nepedepsiți contra statului. Dar ridicându-se la „P. H.” mai spune un lucru grozav de tot și anume, că zadarnic ne fâlim noi Români cu origina noastră daco-română, căci el, coroiatul în modul cel mai hotărât contestă, în baza celor scrise în istoria ungurească, această afirmație a Românilor.

Perciunatul dela „P. H.” ne-a dat gata și — pace.

Familia Rotschild va plăti alegerile parlamentare din Ungaria. Ziarul vienez „Reichspost” în numărul său de ieri scrie următoarele:

„Primul ministru, contele Ștefan Tisza trebuie să-și dea seama despre alegerile viitoare. Alegerile se apropie și în casa partidului nu sunt bani. Acum e întrebarea cum ar putea câștiga bani, pentru că fără bani contele Tisza nu poate asigura majoritate guvernului.”

„Precum suntem informați din izvor absolut demn de încredere, cheltuielile alegerilor apropiate vor fi acoperite prin costul ridicării la rangul de conte maghiar a familiei Rotschild. Cu câțiva ani mai înainte a făcut mare senzație faptul că un membru al familiei Rotschild a luat în căsătorie pe fata marelui proprietar Wertheimstein din Bihor. Un frate al femeii e prim pretore în Bihor și partizan credincios al contelui Tisza. Astfel s'a zămislit ideea în Bihor, patria mai mică a contelui Tisza, ca cheltuielile alegerilor să se obțină prin ridicarea la rangul de conte a familiei Rotschild.”

„Proiectul acesta îl vor realiza astfel, că familia Rotschild va cumpăra domeniile vechi dela Ikervár și prin aceasta își va câștiga și dreptul la titlul de conte. Consiliul de ministrii a și aprobat proiectul acesta, rămâne numai aprobarea coroanei. În modul acesta partidul guvernamental sperază să câștige mai multe milioane.”

...Fără comentariu...

Sedința de ieri a camerei. Camera ungară a votat în sedința de ieri după o scurtă discuție bugetul ministerului de honvezi și tot în sedința de ieri a terminat și cu desbaterea bugetului ministerului de finanțe. La sfârșitul desbaterii acestui buget a ținut un discurs mai lung ministrul de finanțe *Ioan Teleszky*, declarându-se asupra chestiilor atinse în cursul desbaterii de către oratori. Ministrul a pus în vedere reforma institutelor de credit, în care scop va porni și o anchetă în cercurile interesate. Aceasta reformă ministrul o va realiza însă numai după ce starea economică, încetând criza, se va con-

solida. Ministrul mai pune în vedere și o revizuire a legii privitoare la mine, fără însă ca prin aceasta să intenționeze o desființare a societăților de mine. Apără punctul de vedere al guvernului privitor la exploatarea gazului suteran și anunță, că va prezenta camerei și un proiect privitor la darea căldărilor mici de fert rachiu. Ministrul mai accentuează necesitatea dezvoltării creditelor orașelor în care scop s'a pus în înțelegere cu băncile mari din Budapesta.

După discursul ministrului, camera a votat bugetul ministerului de finanțe atât în general cât și în special, terminând cu desbaterea bugetului de stat.

Ministrul de finanțe a depus pe biroul camerei proiectul legii financiare pe anul 1914—15 și un proiect privitor la întregirea și modificarea articolului de lege XXX din 1889.

Sedința s'a terminat seara la orele 7 și un sfert.

Chestiunea românească în delegațiunea austriacă.

Subcomisia de externe a delegațiunii austriace a ținut ieri Joi sedință sub președinția baronului *Dr. Fuchs*, având la ordinea de zi bugetul ministerului de externe. Discuția a fost deschisă de către raportorul *Bacquehem* care face cunoscute toate evenimentele din politica externă, petrecute dela sesiunea din urmă a delegațiunilor încoace. El arată pericolele interne și externe de cari era amenințat noul stat albanez și spune că tripla alianță dar mai cu seamă alianța intimă cu Germania s'a dovedit din nou un scut al păcii și al intereselor monarhiei, iar relațiile cu Italia au devenit și mai cordiale. Vorbind despre relațiile monarhiei cu Franța oratorul constată faptul interesant că în chestia revizuirii păcii de București — după cum se vede din cartea roșie — Franța a fost cea dintâi dintre puteri care a renunțat la revizuirea înțelegerilor încheiate între statele balcanice în București.

Raportorul se ocupă apoi cu evenimentele și dispozițiile din România, cu „cartea verde”, cu declarațiile guvernului român și mai cu seamă cu adunarea Ligei culturale și spune că deși nu trebuie să se atribuie o valoare exagerată anumitor evenimente, totuși aceste trebuie să fie urmărite cu atențiune. Desigur România nu va nerecunoaște avantajele cari au rezultat pentru ea din alipirea strânsă la tripla alianță; dar e o datorie de urgență a diplomației noastre ca să facă relațiile cu România iarăși pline de încredere, cum au fost ele timp îndelungat. Privitor la relațiile cu Rusia constată, că aceste au devenit mai prietenești. Recomandă bugetul spre primire.

După raportorul *Bacquehem* ia cuvântul delegatul *Baernreither* și critică expozeul ministrului de externe, pe care îl găsește de prea optimist. Privitor la Albania, oratorul, dorește să succedă cât mai curând restabilirea ordinii și a stării de drept creându-se în noul stat o administrație și un sistem de dare corect, și o cultură generală. Intrebă pe ministrul de externe dacă a avut loc în privința aceasta vre-un schimb de vederi între puteri și discutatu-s'a aceasta cu prilejul întrevăderii din Abazia. Oratorul întâmpină cu bucurie ca vestitoare a unei direcții, declarația ministrului de externe, ca cu Serbia să ne străduim a cultiva relațiile cele mai prietenești posibile. Privitor la politica Bulgariei nu crede că aceasta se va sprijini vre-odată exclusiv pe Rusia sau Austro-Ungaria, ci va avea totdeauna un punct de vedere utilitarist.

Raportul nostru cu România — a continuat apoi oratorul — nici decum nu e chestie atât de simplă și trebuie să lămurim clar diferitele elemente ale acestei chestii. Nu pot fi luate în considerare singur numai raporturile diplomatice. Opinia publică și dispoziția populației au un rol decisiv. În România domnește o mare însuflețire și dorință de jertfire pentru neam, o încordare potențată a tuturor puterilor popo-

rului pentru organizarea nouilor teritorii, pentru chestia agrară și întărirea armatei. Cu acest curent național trebuie să socotească oricare guvern din Balcan. Monarhia a încercat în întreg timpul desigur cu intențiune bună să fie mijlocitoarea între România și Bulgaria și mai cu seamă într-o (telegramă) datată din Februarie 1913 i-a făcut atenți pe Bulgari în chip neîndoios la consecințele încăpăținării lor, care au și urmat de fapt. În cursul acestor evenimente s'a schimbat opinia publică în România împotriva Austro-Ungariei. Psihologicește e ușor de explicat aceasta: În România se aștepta în urma alipirii la tripla alianță și a bunelor relații cu monarhia o sprijinire fără piedeci, dar a găsit o mijlocire care n'a succes. La aceasta s'a adăos politica de revizuire, pe care astăzi de sigur nimeni n'o mai apără, iar apoi au venit străduințele Rusiei și a Franței cari au întrebuițat desamăgiriile României pentru a atrage România la ei și a mai venit apoi și atitudinea unei părți a presei noastre, care îi dădea sfaturi și admoniau România. Dar toate aceste n'ar fi hotăritoare.

Mai vine încă și un alt factor adevărat *raportul României privitor la chestia românească din Ardeal și Ungaria*. Vorbind despre acesta pășesc pe un teritoriu ominos și trebuie să mă păzesc în două părți ca să nu fiu rău înțeles. Eu nu mă amestec în chestiile interne ale Ungariei, nu mă ocup cu tratativele contelui Tisza cu Români, nu voiesc să judec chestia românească din Ungaria, ci voiesc numai să constat un fapt și să distrug iluzia, că ar putea exista relații bune cu România ignorându-se acest fapt. Dar și în altă privință nu doresc să fiu rău înțeles. Aș dori să nu las nici o îndoială, că am tolera vre-un amestec în afacerile noastre interne. Dar demonstrațiunilor și exceselor presei nu trebuie să li se atribuie o prea mare importanță într-o țară, unde libertatea de presă și a cuvântului nu e restrânsă. Trebuie să facem deosebire între declarațiile demagogice și cele ale bărbaților serioși din România. Trebuie să ascultăm și să cumpănim ce spun acești bărbați serioși din România. Nu e permis să mergem orbi în pericole, cari trebuie să le aducă un tratament fals aplicat Românilor noștri și nu-i permis să ignorăm ceea ce petrece azi în sufletele tuturor Românilor. Chestia românească din Ardeal nu datează de azi și nu de ieri, ea există latent deja de multă vreme. Regele Carol spune în memoriile sale că el a vorbit despre aceasta chestie încă cu contele *Andrássy*. Chestia aceasta a dormitat dar ea s'a trezit acum și stăpânește spiritele. Noi trebuie să socotim cu marele curent național și dezvoltarea culturală din regatul român. Acesta e factorul și aceasta e starea faptică, care nu-i permis să o ignorăm. În Bucovina nu e pericol. Dacă Românii de acolo vor fi tratați cu puțină iscusință, ei vor rămânea și pe mai departe ceea ce sunt azi, un element credincios al statului. Mai periculoase sunt stările în Ardeal și Ungaria. Eu nu le dau Maghiarilor nici un sfat, ei înșiși trebuie să găsească, să caute înainte de toate serios drumul pentru mulțămirea elementului român. Dar aceasta nu e numai o chestie a politicii interne a Ungariei, ci și a politicii externe a monarhiei. Drumul dela Viena la București nu duce numai geograficește, ci și în privința politică prin Ungaria. Ne va fi închis acest drum, în cazul acesta România va fi o poziție foarte dubioasă în bilanțul nostru privitor la Balcani. Aceste nu le-am spus din animozitate împotriva Ungariei, ci pentru ca să constat faptul lapidar, neresturnabil, cu care monarhia trebuie să socotească *ori vrea ori nu vrea*.

Oratorul mai vorbește încă despre relațiile cu puterile din tripla alianță, despre relațiile intime ale monarhiei cu Germania, accentuând necesitatea și remediarea stărilor politice interne și întărirea economică a monarhiei.

După discursul delegatului *Dr. Baernreither* președintele *Fuchs* aducând la cunoștință că ședințele viitoare se vor ține dela 10 înainte de amiază până la ora 1 după amiază și dela 3 și jumătate până la 7 seara, a închis ședința.

Din Bucovina.

Litere agitatoare.

Prietenii noștri de pretutindeni — din Cernăuții Bucovinei, din Pesta Ungariei, din Bucureștii României sau din Viena Austriei — s'au ocupat în timpul din urmă cu două piese românești: „Domnul Notar” de O. Goga, și „Se face ziuă” de Z. Bârsan.

Păreră domniei lor — nevinovată de sigur, și cu multă simțire și îngrijorare pentru curățenia bieteii arte, amenințată și ea ca fiecare idee a lor și asigurarea de prietenie, să evaporeze în fața agitației valahe, care, e cunoscut, nu încetează decât acolo unde vede capătul lumii — am cunoscut-o chiar dacă nu s'ar fi scris aceste două bucăți, și dacă nu și-ar fi spus-o. Dar ei au ținut să și-o spuie încă odată — prietenii noștri, se știe, țin foarte mult la aceasta, — și s'au ascuns încă odată după perdeaua cenzurii, de după care, cred ei, vor înăbuși și cel din urmă sunet valah de pe fața pământului acestuia. Oficialitatea de peste graniță, — mai de silă, mai de milă, — mai mult de aceasta mi se pare, — îi liniștește. Le arată, — ba la București pe așele Teatrului Național, ba la Craiova, o trăsătură roșă, — mici stegulețe în arenele spaniole, — până ce le va arăta alta, o adevărată minune și zăpăceală pentru bietii înfricoșați, cari tremurând, răscolesc și corespondențe private, numai să afle vr'o literă agitatoare.

Acestea se petrec dincolo. Și înfloresc, în același timp, sau vin în urma lor, legi care distrug școale, și episcopii care distrug biserici, vin fapte ale altor legi, cari distrug și ele suflete și ordine și tot ce te leagă de-o instituție, care te crește ca s'o respecteți și te învață să nu mai crezi în nimic, înfloresc o curată anarhie, unică, cu constituție, legi de presă și școlare, administrație, cu tot aparatul altor țări și altor societăți omenești — civilizate. Și cu toate acestea petecul acela de pământ pare că e pe un alt tărîm, al tuturor sfidărilor dreptății omenești.

Dincoace „Domnul Notar”, — ca și fiecare alt domn care i se aseamănă și de care sunt și dincoace, — nu s'a întabulat încă pe conștiința nici unui șef-redactor, și „Laufburschul” dela *Allgemeine* poate multă vreme încă să-și implinească serviciul său onorific, fără altă grijă decât: a — visurilor sale, — ca toate acestea n'a putut intra în salonul galeriei artistice a domnilor „civilizatori”. Hotărît că nu, — când e vorba de politică. Și încă, ce fel de politică! S'a scris deci în două numere ale ziarului evreesc *Allgemeine Zeitung* (Cernăuți) — articole de fond, — și judecata, aspră, au căutat s'o înalțe atât de sus, încât s'o vadă și prietenii din Pesta — peste Carpați. Și-au văzut-o, mi se pare, au aplaudat, și și-au strâns frățește mâna în fața aceluiaș gust — artistic.

Așa sunt părerile, gândul se arată și aiurea, — nu numai în cutare ziar evreesc, — în fiecare gest, în fiecare vorbă, în fiecare atitudine a lor, — acolo la d-voastră, unde li-a intrat frica până-n oase, și aci la noi, unde ne urăsc, — cu tot felul de grimase, — din balconul mai înalt al slăbiciunii. Și aceasta e o satisfacție pe care le-o îngăduim din toată inima.

Vorbind ei deci de „Domnul Notar” al lui Goga și de „Se face ziuă” a lui Z. Bârsan, ne bucură foarte mult; atât de mult cât îi supără pe dânsii când aud că una sau alta din aceste piese, create și simțite românește, se va reprezenta totuși pe vr'o scenă de teatru. Și dacă le concedem cealaltă satisfacție, să ne-o lase și ei pe aceasta.

Așa am încheia. Domnii critici dela *Allgemeine* vor fi desigur prea puțin încântați. Politică și artă, ne sfătuiesc Domnia-lor, să nu le

confundăm, — în interesul amândurora. — Noi, la rându-ne, îi rugăm, — tot în interesul amândurora, — să nu facă politică, când discută artă, și — pamflet, când fac politică. Căci domnia-lor, politică au voit să facă, și „Politica și arta” domniei-lor — pamflet rămâne.

Spre lămurire și — amin.

Cernăuți.

N. I. Russu.

Congregația comitatului Torontal.

—Inceputul luptelor naționale în acest comitat.—

Luni, în 4 Mai n. s'a ținut congregația de primăvară a comitatului Torontal.

La ordinea zilei a fost între altele și stabilirea cercurilor de votare. La acest obiect a luat cuvântul d. Dr. Pavel Obădeanu, care a cerut categoric ca să se ia dela ordinea zilei, fiindcă proiectul nu a fost comunicat membrilor și nici prin comisiunea permanentă nu a trecut; prin urmare nu se poate lua în desbatere, ori să se aducă vre-o hotărîre, până ce nu li se va da timp membrilor ca să studieze această chestiune de mare importanță pentru comitat.

D. Dr. Obădeanu mai accentuiază, că atât noua arondare a circumscripțiilor electorale cât și stabilirea cercurilor de votare vatămă drepturile Românilor din comitat, deoarece prin noua împărțire Români în număr de 100.000 (una sută mii) nu vor putea trimite nici un deputat al lor în parlament, din cei doisprezece deputați aleși pe teritoriul comitatului.

„Știu — a spus oratorul de încheiere — că vorbirea mea nu va avea rezultat pozitiv, totuși, ca să nu se creadă că împărțirea ilegală s'a făcut și cu învoirea noastră, mă simt îndatorat a declara în numele Românilor că nu primim propunerea vice-comitelui, ci protestăm împotriva ei”.

Prefectul face observarea că el nu are cunoștință că ar exista partid național român în Ungaria, ori cel puțin lui nu i s'a adus la cunoștință; prin urmare neagă că dl Dr. Obădeanu ar avea drept să vorbească în numele Românilor din Torontal și în numele vreunui partid român.

D. Dr. Obădeanu îi răspunde energic că partidul național român există și nu are lipsă de sancționare comitatensă; în numele acestui partid — care reprezintă pe toți Români din Ungaria — își menține declarația. Dealtcum — a încheiat vorbitorul — cu o simplă negațiune nu se poate rezolvi o chestie atât de importantă.

A mai vorbit și părintele Onoriu Conopan din *Uzdin*, care în interesul acestei comune românești, care până acum a fost sediul cercului de alegere — a cerut ca să fie cerc de votare de sine stătător, sau cel puțin să fie sediul cercului de votare.

Bine înțeles că congregația a primit propunerea vice-comitelui fără de nici o modificare.

Ne pare bine că și în acest comitat, în care Români formează a șasa parte a populației, s'au arătat semnele luptei naționale, cari ne îndreptățesc să așteptăm mai mult cu altă ocaziune. Regretăm însă că dintre cei cincisprezece membri români, la congregație numai trei au fost de față.

OBONIA ȘCOLARĂ

Excursii școlare.

— Două grupuri de elevi români în Italia: Clasa VII din Brașov, în frunte cu d. Dr. Iosif Blaga și liceenii din Focșani, cu d. prof. C. Leonescu.—

Veneția, 2 Mai.

De câțiva ani încoace, profesorii dela școalele secundare române, atât dela noi, cât și din Regat, au pornit frumoasa și folositoare datină a excursiilor școlare. Auzim acum, an de an, mai ales în preajma Paștilor, despre minunatele călătorii de studiu, pe cari le face profesorul Dr. Iosif Blaga dela Brașov cu elevii săi, călătorii, cari din caz în caz devin tot mai interesante și mai sistematice, încât, mai ales cât ne privește pe noi ardelenii, numele dlui Blaga, va trebui însemnat la loc deosebit în istoria educației românești.

Inceputul dlui profesor Blaga a fost urmat foarte în curând de profesorii dela liceele din România, așa că astăzi excursiile cu școlarii pare a deveni o datină statornică a liceelor noastre, datină de mare importanță, mai ales că acestea călătorii se fac acum cu deosebire afară de granițele țării ce locuim, nizuind să împrietinească pe participanții lor cu manifestările culturale, vechi și noi, ale altor neamuri, mai norocoase sub raportul artistic, literar și științific decât noi.

Astfel de excursii, la alte popoare sunt introduse în uz foarte demult; chiar Ungurii stau în această privință departe. Pe noi, până acum ne-a reținut și pe acest tărîm tradițională sărăcie, mai bine zis, neîntemeiată noastră groază de dânsa, lipsa spiritului de îndrăzneală și o voință tare, care izbutește totdeauna să învingă și cele mai serioase piedeci. Domnul profesor Blaga a dovedit că nu sărăcia e care ne taie aripile avântului, ci lipsa de voință și de stăruință de fer. Domnia sa s'a înflăcărat elevii încă din clasele inferioare, le-a pus în vedere economisirea părluțelor de prisos, și acum conduce nu știm a câta excursie în Italia, cu neprețuite foloase pentru sufletele elevilor săi și pentru educația al cărei slujitor este. Ar putea să urmeze această pildă strălucită și celelalte licee ale noastre din Ardeal, dela Blaj, Năsăud, Beiuș. Și chiar școalele de specialitate: seminariile, preparandiile, institutele de fete și altele. Un bun început ar fi excursiile sporadice, cari s'au făcut în cuprinsul țării din partea unor școli ale noastre, chiar din partea câtorva școli populare.

În România, pe cât știm, începutul în această privință l'a făcut d. profesor Constantin Leonescu, dela liceul „Unirea” din Focșani, înainte cu trei ani, vizitând cu elevii săi Roma, Neapolul, Veneția și alte orașe ale Italiei. În anul următor trece granițele până la Viena, liceul „Petru Rareș” din Piatra-Neamț, cu d. profesor Dimitrie Focșa. Inceputul făcut odată se continuă sistematic la frații de dincolo, urmând tot mai multe licee și școli pilda dată de d. prof. Leonescu. În anul acesta a plecat spre apus și liceul „Național” din Iași, precum și o societate mai mare condusă de d. Virgil Poțescu dela București. La noi în Ardeal, până acum, d. prof. Blaga e tot singur încă în slujba acestei porniri moderne a educației.

Vacanțele de Paști din anul acesta au dat iarăș bun prilej pentru călătorii de studiu. Și, în zilele de curând trecute, orașele cari duc spre Italia au fost năpădite de grupurile vitoare ale liceenilor noștri din Brașov și Moldova. În Budapesta, în aceeași zi de 11 Aprilie n., s'au întâlnit în drumul lor fericit, băeții cu uniforma gravă, dar simpatică, din Brașov, cu liceenii disciplinați militărește ai dlui C. Leonescu dela

MARFA NOASTRĂ INTRECE RENUMELE NOSTRU!

Moda de zi:
Crepp, Cotelé, Whipcord,
Țesături.

Deoarece ne străduim să oferim onor. mușterii numai cele mai bune calități de stofe p. haine, costume și bluse în cele ma' noi culori și țesături pentru prețuri solide. — Avem în depozit: Stofe de haine, deorații, mătături, dantele, achivite, paraplee, albitori, clorapi.

(A 1957)

Magzinul de modă **ANDREE și WACHNER, Sibiu,** strada Cisnădiei. (Heltauergasse).

Focșani. Câteva ceasuri de seninătate dulce pentru studenții noștri din capitala Ungariei, cari au așteptat cu brațele deschise pe frații lor cu privirile și cu inimile calde.

Din Budapesta au făcut drumul împreună până la Fiume și Abbazia, de acolo brașovenii au luat vaporul spre Ancona, iar Moldovenii trenul spre Adelsberg, Cormons, Milan. Intre brașoveni, pe lângă d. Blaga și câțiva profesori, era și d. Dr. Sextil Pușcariu, dela Cernăuți.

Eu, subscrisul, am fost tovarășul fericit al Focșănenilor. Dânsii s'au bucurat sincer că pot avea un ardelean în comitivă. D. prof. Leonescu, capul comitivei, va avea veșnic recunoștința caldă a unui student transilvănean, că i-a făcut posibilă o călătorie atât de sublimă în Italia clasicismului, a renașterii și, mai ales, a străbunilor noștri de sânge și de limbă!

Dintre profesorii liceului „Unirea” au luat parte la această excursie: dd. Teodor Iordănescu, directorul liceului, Anton Eliade, prof. și avocat (frate cu d. Pompiliu Eliade, fost dir. la Teatrul Național), Const. Zamfirescu, Ioan Coles, I. P. Rădulescu-Râmnic, d. avocat Neagu și d. Sorani, conducător de orhestră. Doamnele Leonescu, Iordănescu, Neagu și d-șoara Pompilia Eliade. Elevi 37, din toate clasele liceului.

Cel dintâi punct al excursiei a fost vestita grotă dela Adelsberg. Cea mai importantă minune a firii, din câte pot să imbie măruntaele pământului. Goluri uriașe în adâncul muntelui, pe o întindere de 6 kilometri. Stalactiți și stalagmiți, în cele mai fantastice forme; un râu întreg curge prin peștera mai veche de lângă intrare. E sublim urcușul pe „Calvar”. La coborâre ajungem la stalagmitul „Brillant” despre care geologii susțin că are vârsta de peste 250.000 ani! Grotă e luminată cu electricitate, are o sală de dans, restaurant, și oficiu postal, acolo în adâncul muntelui!

La Milan am admirat domul uriaș, opera renașterii, tabloul celebru al lui Leonardo da Vinci „Il cenacolo”, Castelul Sforzesco, cu pinacoteca lui, Ambrosianum, Brera, un „Parsifal” la Scala, cimitirul monumental. În Milan elevii au cântat la dejunuri, cântece românești și italiene, lucru pentru care li s'au făcut ovații din partea fraților Italiani. Avocatul Ferdinando Salterio, deputat în camera italiană, a rostit chiar un discurs înflăcărat la adresa Românilor. Tot aici artista celebră Mme Darclé, a ținut să ia o masă cu noi, căci vestita cântăreață e româncă, de origine din Galați.

Am văzut Turinul, cu cel mai bogat muzeu egiptean al Italiei, am trecut peste Genova, cetatea de naștere a lui Cristofor Columb și, în Sâmbăta Paștilor, am sosit în Roma. În Forul Roman am întâlnit pe brașoveni. Celea cinci zile petrecute aici, în cetatea eternă, stăpâna lumii de odinioară, centrul creștinismului apusean, cel mai bogat oraș în monumente și în opere artistice de valoare veșnică de pe tot rotolul, nu sunt slove să le poată cuprinde... Paștile cu toate că ne-au aflat departe de vetrele noastre, totuși ne-a îmbiat cele mai înălțătoare bucurii. Ministrul României la Roma, prințul Ghika, a ținut să facă prânzul de Paști între compatrioții de-ai săi, în acest scop a oferit excursioniștilor un banchet în „Castelo de Cesari” pe Avertin, cu ouă roșii și fripturică de miel. S'au rostit aici toaste calde și însuflețite. Transilvăneanul a găsit și el cuvinte să se bucure în cetatea, de unde a pornit ideea latinității noastre, prin ardeleni.

Din Roma, care singură ar reclama foiletoane întregi, am trecut la Neapol, cu cel mai mare muzeu al Italiei („Muzeul Național”), cu Santa Lucia a Lazzaronilor, cu Pompeii de sub

coastele Vezuului, cu Golful plin de lumină și de poezie al Mării mediterane.

Apoi Florența, patria renașterii, cetatea lui Dante, cuibul familiei de Medici, orașul florilor, al celor mai vestite pinacotece din Italia („Uffici”, „Pitti”), locașul de odihnă a lui Michel Anghelo, a lui Galilaeus Galileus, „geometriae, astronomiae, philosophiae, maximus restitutor, nulli aetatis me comparandus”. Am urcat la Fiesole, cel cântat de Carducci, și ne-am scaldat sufletele în priveliștea de paradis a Văii Arnului, cu Florența în ploaie de aur.

În sfârșit, cunună a excursiei: Venezia, protejată sf. Evanghelist Marcu, leul înaripat, cetatea vrăjită a dogilor, a lagunelor și a porumbelilor. Lido, perla Adriaticei, cu marea ei de-un albastru răsător, cu nisipul de aur dela maluri, și cu lumea bogată a englezilor și americanilor, dornici de strălucire și seninătate.

Un vis vrăjtit a fost aceasta călătorie, care înalță mai mult decât toate volumele școlilor și a bibliotecilor dintr'o țară. Gândul e prea strâmt, decât să poată cuprinde ceace învăluie inima și sufletul călătorului într'un drum ca acesta. Sublimul poți să-l simți numai în apropierea nemijlocită a isvorului, nu din vorbăria uneori seacă și pedantă a cărților.

Deci, un ideal, o lozincă nouă ar trebui să se înrădăcineze în inima școlărilor noștri de toată categoria, în a profesorilor și educatorilor noștri de pretutindeni, lozincă dată de dd. profesori Dr. Iosif Blaga și Const. Leonescu: Spre isvoarele originale ale culturai umane, ale artei și frumosului, cât mai dese excursii școlare!

Când este voință și dragoste, mijloace se găsec!

A. Lupeanu.

Conferințe învățătoarești vor avea loc:

În 9 Mai n. în Semlac (Desp. protop. Arad al Reun. învăț. români gr.-ort. din protopopiatele arădane II—VII) și la Socodor (Desp. protopopesc Chișineu al Reun. inv. gr.-ort. din protopopiatele arădane I—VII).

În 10 Mai n. în Sebeș (Desp. Făgăraș al Reun. inv. gr.-cat. din arhidieceză).

În 11 Mai n. în Cluj (Desp. Cluj al Reun. inv. gr.-cat. din arhidieceză).

În 14 Mai n. în Buteni (Desp. Buteni al Reun. inv. gr.-ort. din protopopiatele arădane I—VII).

În 17 Mai n. în Sidriașul-mare (Desp. Reghin al Reun. inv. gr.-cat. din arhidieceză).

Stirile zilei.

Conferențele profesorului A. D. Xenopol în Paris.

Paris. — În cursul acestei săptămâni vor avea loc o serie de manifestațiuni româno-franceze. Profesorul român A. D. Xenopol va ține mai multe conferențe despre prietenia româno-franceză. Protectorul profesorului român este mai ales senatorul Alexandru Ribot. Cercurile guverniale, precum și reprezentanții corpului diplomatic arată acestor manifestațiuni mult interes.

Tlăuta dubioasă a contelui Berchtold față cu România.

Viena. — Marele ziar vienez „Die Zeit” publică azi sub titlul „Contele Berchtold, cunctatorul” un lung și documentat articol, în care întemeiat pe actele din „Cartea Verde a României” și „Cartea Roșie” a Austro-Ungariei se dovedește că în cursul crizei balcanice contele Berchtold a neglijat România și interesele ei în chipul cel mai detestabil. Se adeverește, că a-

tât Rusia, cât și Germania și Anglia au renrenzentat mult mai fervent interesele românești, decât Austro-Ungaria, „allată” României. Săptămâni întregi contele Berchtold a lăsat fără răspuns telegramele regelui Carol și înainte de a răspunde ceva României, ministrul de externe al „celui mai credicios” aliat al României a aflat de cuviință a cere opinia Bulgariei, căreia conal „celui mai credicios” aliat al României a aflat lui habsburgic, îi aducea cele mai măgulitoare elogii.

Marina engleză în apele austriace.

Triest. — Fiind azi aniversarea urcării ne tron a regelui George al Greciei vasele de războiu englezești și austro-ungare au arborat toate steagurile.

La orele 9 dimineața ofițerii ambelor flotile au făcut o vizită castelului Miramar. După amiazi colonia engleză de aici a aranjat un mare festival în villa Bryce în onoarea ofițerilor englezi.

Răscoala Epiroților.

Atena. — Luptele lângă Argyrocastro au ținut cinci zile și s'au terminat cu învinșarea Epiroților. Clastrul Tsepos și mai multe sate au ajuns în mâinile răsculaților. Ciocnirile au fost foarte sângeroase și pierderile Albanezilor sunt considerabile.

Durazzo. — Bandele grecești înaintează cu tunuri și mașini de pușcat peste Ciaffa și Nicok și de prezent se află la cinci ore depărtare dela Berat. O coloană înaintează dela sud spre Berat. Populațunea cuprinsă de panică se refugiază. Drumul spre Valona și Durazzo e ocupat de bande grecești foarte tari. Ele sunt compuse în partea cea mai mare de trupe organizate din armata grecească și stau sub comanda ofițerilor greci.

Expulsarea Francezilor din Alsacia.

Paris. — Face mare senzație un articol apărut în numărul de azi al ziarului „Le Matin”, în care autorul, bazat pe o telegramă primită din sursă competentă, afirmă că guvernul din Strassburg a dat un ordin prin care obligă toți francezii din Alsacia și Lorena, cari încă nu și-au câștigat cetățenia germană, să părăsească țara în decurs de trei luni. Totodată se vor lua măsuri stricte, ca cetățenilor francezi să nu li se mai permită a călători prin Alsacia și Lorena.

Pentru apărarea românismului din Macedonia.

Bitolia. — În ziua de 11 v. c. s'a ținut o întrunire a corpului didactic și bisericesc fiind prezenti 62 de delegați. Cu acea ocazie s'a votat o moțiune prin care se face cunoscut guvernului român din București, în cazul când până la 10 Maiu 1914 nu se vor lua măsuri serioase pentru apărarea românismului din Macedonia, toate școlile și bisericile din Macedonia vor fi închise și cheile acestora vor fi predate consulatului român din Bitolia.

Revizuirea constituției în Turcia.

Constantinopol. — Partidul tinerilor turci a ținut azi după amiază o adunare generală sub prezidenția ministrului de interne în calitate de reprezentant al președintelui care este marele vizir. S'a discutat programul de lucrări parlamentare pentru sesiunea care începe la 14 Mai și va ține până la 23 Iulie.

Programul prevede și revizuirea constituției, legi pentru administrarea vilaetelor, alcătuirea unui cod penal.

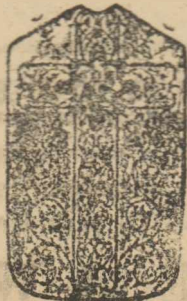
Subcomisia de războiu.

Budapesta. — La începutul sedinței de azi a subcomisiei de războiu a delegațiunei contele Ioan Hadik provocându-se la protestarea

Rétay și Benedek

BUDAPEST IV., Váci-utca 59.

Aranjamente pentru biserici, odăjdii, prapori și steaguri :: Altare, amvon, mormântul Domnului și aranjamente complete pentru biserici

Firma se recomandă mai cu seamă pentru renovarea, văpsirea și aurirea altarelor și pictarea bisericilor, cari lucrări le execută cu meseriași specialiști în această artă. Dintre lucrările executate, cari au aflat cea mai deplină recunoștință sunt: Aranjamentul complet al bisericii noi din Sagedin-Bokus, al bisericii minorității din Arad, pictarea și aranjarea mănăstirilor din Marlasavár și Marlaradna, a bisericii din Beregsas și altarul principal, comandat de comisiunea pentru monumente de artă din Szepesvárosiökny. :: Cu planuri și prelințare de spașe stăm la dispoziție gratuit :: Trimitem expert pe șosele noastre. № 1164

lui din sesiunea trecută a delegațiilor, protestează din nou împotriva introducerii gărzii parlamentare la ședințele delegațiilor și stingând această procedură prestigiul delegațiilor și libertatea ce le-o asigură delegațiilor legea. Întrebă pe președintele subcomisiei că are cunoștință despre introducerea gărzii parlamentare la ședințele delegațiilor și cine a ordonat aceasta?

Președintele baronul *Béla Tallián* răspunde că are cunoștință despre trimiterea gardiștilor parlamentari de către președintele camerei la ședințele delegațiilor, și declară că nu găsește de necesar a lua dispoziții contra acesteia, deoarece în baza legii privitoare la garda parlamentară procedura președintelui camerei e îndreptățită.

Contele *Hadik* nu ia la cunoștință răspunsul și constată că și majoritatea delegațiilor se pun pe acest punct de vedere ilegal.

Luându-se apoi în desbatere bugetul ministerului de războiu, raportorul *Lordnt Hegedüs* aduce elogii ministrului de războiu. Propune ca, după ce bugetul de războiu privitor la Bosnia și Hertegovina e cuprins în bugetul general al ministerului de războiu, cheltuielile pentru drumurile plănuite în Bosnia și Hertegovina să fie scoase din bugetul comun având să le poarte numai Bosnia și Hertegovina.

Raportorul excenționează apoi că ministerul de războiu cere pentru prima jumătate a anului 1914 un credit suplimentar de 9 și jumătate milioane după ce delegațiunea votase deja în 1911 și 1913, 30 milioane în acelaș scop. Propune ca această poziție să nu se mai voteze, până nu va mai da subcomisia mai restrânsă de aprovizionare lămuririle corespunzătoare. Raportorul face cunoscut apoi, autorizat din partea ministrului de războiu, întrucât se va realiza în anul viitor reforma militară. Făcând o reprieve asupra bugetului de războiu îl recomandă acesta spre primire.

Delegatul *Chorin* cerând lămuriri în privința mai multor credite militare și privitor la știrile despre o reformă a armamentului armatei, îi adresează ministrului de războiu întrebarea că se mai continuă fortificarea graniței față de Italia după ce aceste măsuri nu ar mai fi necesare, fiind Italia avizată în ce privește situația în Marea Mediterană la sprijinul monarhiei. *Oratorul crede de necesară întărirea Ardealului prin ridicarea de fortărețe, ceea ce de altcum n'ar avea însemnătatea unui pas dușmănos față de România, ci ar fi numai o dispoziție de precauțiune.* Il roagă pe ministrul de războiu să dea în privința aceasta un răspuns ori confidențial ori publice.

Raportorul *Lordnt Hegedüs* răspunde la întrebările delegatului *Chorin*.

Delegatul *Ödön Miklós* stăruiește pentru urcarea salarelor ofițerilor și reducerea timpului de serviciu.

Contele *Tisza* spune că situația financiară a țării e îngrozitor de rea și de aceea nu află de bine ca să se trezească speranțe în corpul ofițeresc privitor la urcarea salarelor.

Delegatul prințul *Ludovic Windischgraetz*, critică expozeul ministrului de războiu și vorbind despre dezvoltarea armatei spune că armata azi nu mai merge cu atâta însuflețire din cauza politicii interne din monarhie.

Delegatul *Victor Isekutz* stăruiește pentru fortificarea Ardealului. După 30 de ani desigur nu se va mai afla nici un delegat care să zică că fortificarea Ardealului n'ar fi fost necesară.

Sedința de azi a subcomisiei de externe austriacă.

Budapesta. — În ședința de azi a subcomisiei de externe a delegațiunii austriace continuându-se discuția asupra expozeului ministrului de externe primul orator a fost delegatul social-democrat *Dr. Ellenbogen*, care în discursul

său a arătat că politica externă, mai cu seamă acum, e în legătură strinsă cu situația politică internă. Atacă guvernul austriac pentru aplicarea paragrafului 14 în Austria și declară convocarea delegațiilor de ilegală. Oratorul îl atacă și pe delegatul *Kramar*, conducătorul tinerilor Cehi, care în ascuns ar fi sprijinit obstrucția Cehilor agrarieni. Oratorul spune că cheia situației în mâna delegațiunii, care amânând cât mai multă vreme votarea bugetului comun de 1/4 miliard va trezi în primul ministru *Stürgh* simțul parlamentarismului și-l va constrânge să restabilească deplin constituționalismul.

Vorbind despre România oratorul accentuează că chestia românească din Ungaria nu e numai o chestie ungară. Nu se poate tolera ca politica maghiară unilaterală să periclitizeze interesele monarhiei. Ministrul de externe are datoria să ia o atitudine împotriva tratării a acestei chestii numai din punct de vedere șovinist al Maghiarilor.

După delegatul *Waldner* (german naționalist) ia cuvântul contele *Berchtold* care spune că va răspunde oratorilor mai târziu, deocamdată dorește să vorbească numai despre evenimentele din Colorado.

Delegatul *Korosec* spune că Slavii de sud au fost totdeauna un element credincios monarhiei și dinastiei, politica Maghiarilor îi va împinge însă cu vremea la contrar.

Vannek declară convocarea delegațiilor de ilegală și desaproabă politica de cucerire.

Președintele subcomisiei *Dr. Fuchs* amână apoi discuția până la ora 4 și un sfert.

Redeschizându-se ședința după mai mulți oratori delegatul *Kramar* critică într'un discurs mai lung politica externă și accentuează necesitatea rezolvirii chestiei românești din Ungaria pentru ca relațiile dintre România să devină iarăș cele mai bune.

Contele *Berchtold* răspunzând delegatului *Kramar* spune că acesta s'ar afla în rătăcire privitor la chestia românească deoarece primul ministru ungar dorește rezolvirea chestiei românești și va continua tratativele pentru a împăca pe Români.

Cu aceasta s'a terminat ședința de azi.

Vizita țarului în Chișineu.

București. — În legătură cu vizita care o va face țarul Rusiei la Chișineu pe la sfârșitul aceste luni s'a răspândit vestea că regele *Carol* al României îl va vizita pe țar în acest oraș. Acestei întrevederi i se atribuie o mare importanță politică.

D. Beldiman în vilegiatură lângă Brașov.

Brașov. — Ministrul plenipotențiar al României la Berlin, *d. A. Beldiman* care a vizitat în timpul din urmă în mai multe rânduri Brașovul a cumpărat în Dârste o vilă, unde va petrece timp mai îndelungat.

Alegerea din Chichinda mare.

Chichinda-mare. — La alegerea de deputat ce a avut loc azi, a fost ales candidatul guvernamental *Tabakovits* cu o majoritate de 444 voturi față de candidatul sârb-național *Mihail Polit*. Alegerea s'a terminat seara la orele 8 și și 10 minute.

Cassovia. — La alegerea de azi a fost ales deputat candidatul guvernamental, secretarul de stat *Varga* cu 730.

Lupte sângeroase cu Epirotii.

Durazzo. — Lupta ce tine de mai multe zile în apropiere de *Argyrocastro* s'a terminat cu un număr mare de răniți și morți. De ambele părți au căzut peste o mie de oameni.

Agravarea stării sanitare a lui Francisc Kossuth.

Budapesta. — Starea sanitară a fostului ministru și președinte al partidului independent

Francisc Kossuth, care zace de mai multă vreme greu bolnav, s'a agravat încât medicii au pierdut ori ce speranțe pentru salvarea lui. Fratele lui *Todor*, care se știe că trăiește în Italia a sosit din cauza aceasta la Budapesta.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 7 Maiu 1914.

Mersul vremii. *Institutul meteorologic anunță: vreme schimbăcioasă, în unele locuri ploa.*

Prognostic telegrafic: vreme moale.

Temperatura la amiazi a fost: 13.4 C.

Onomastica M. Sale regina Elisabeta a României. Azi, Joi, fiind onomastica M. S. regina *Elisabeta* s'a oficiat un *Te Deum* la mitropolie.

M. Sa regina a primit foarte numeroase felicitări din partea camerelor române, a tuturor corporațiilor și societăților din Țară, etc.

Urăm și noi din inimă curată ani mulți și fericiți reginei regatului liber al fraților noștri.

Gheorghe Lazăr, stipendist al fondului sinodal al diecezei neunte din Sibiu. (*Reproducere din broșura „Date nouă despre Gheorghe Lazăr” de Dr. Avram Sădean, profesor la seminarul din Arad.*)

„Din discursul de intrare în Academia-Română al lui *Petru Poienariu* știm, că *Lazăr* și-a urmat studiile în Cluj și Viena cu ajutorul baronului *Brukenthal*, marelui proprietar din *Avrig*. Cel dintâi act, găsit despre *Lazăr*, raportul cancelariei aulice transilvane din 16 Mai 1806, dovedește, că *Lazăr* în Viena n'a studiat cu banii baronului *Brukenthal*, ci cu bani românești, cu bani din fondul sidoxial al diecezei gr.-or. rom. din Sibiu. Din acest act ne putem convinge, că *Lazăr* petiționase în cele dintâi luni din 1806 după stipendiu la consistorul din Sibiu, ca să poată urma studiile teologice la universitatea din Viena. Vicarul și președintele consistorului de atunci, *Nicolae Hufovici*, sprijinește această cerere și-l recomandă cu toată căldura atât forurilor mai înalte, cât și *Majestății Sale*. Guvernul ardelean deasemenea sprijinește pe *Lazăr* și-și exprimă dorința, ca să i se încuviințeze un stipendiu din fondul sidoxial cu condiția, ca, după absolvirea studiilor sale teologice, să fie îndatorat, a servi la clerul ritului său în Ardeal, „căci numai astfel se pot aplica la păstorirea poporului valah persoane bine pregătite pentru chemarea lor, cari să fie în stare a instrui poporul în moravuri bune, datorințele de om și cetățean”.

Iar cancelaria aulică transilvană observă în acest raport:

„Fiindcă studentul în drepturi (*studiosus iuris*), care petiționase, este, conform atestatelor alăturate și descrierii sale din partea vicarului și președintelui consistorial, de cel mai bun talent și moralitate și în studii obținând clasa primă cu distincție și fiindcă la puține persoane de ritul acesta se gădesc calități așa alese, în stăruind fiindcă se deobligă, a instrui, după absolvirea studiilor sale teologice, candidații la preoție în științele de lipsă pentru păstorire și ocuparea oficiului preoțesc și a presta și alte servicii la consistorul de ritul neunit, merită această persoană să fie neapărat ajutorată în intenția și râvna sa mare.

Și deoarece și starea activă a fondului sidoxial, conform jurnalului înaintat, a crescut până la o sumă de 19.672 fl. 54 2/3 X și deoarece stă în consonanță cu menirea lui, destinată de episcopii *Nichitici* și *Adamovici*, de a ajutarea clerul neunit, și capitalul aflător în fondul sidoxial suportă aceasta, cancelaria e de părerea, ca, conform propunerii guvernului, *Majestatea Sa* să binevoiască a încuviința studentului *Gheorghe*

Deschidere de prăvălie

Am onoare a aduce la cunoștința on. publică că am deschis în **Oradea-Mare, Rákóczi (F6)-ut 19**

Primesc spre reparare și ascuțire totfelul de briciuri, cuțite, foarfece, mașini de tuns, mașini pentru măcinatul cărnei, mașini pentru tunsul cailor și a oilor. Țin în depozit totfelul de PARFUMERII din patrie și din străinătate, articlii de toaletă pentru cap și p. față, totfelul de articlii de oțel, și anume: briciuri, foarfece, mașini

pentru tuns, tăietor de bățături, cuțitașe pentru tăiatul hârtiei, cuțitașe de buzunar și penițele, precum și articlii pentru barbieri. — Roagă binevoitorul sprijin al onoratului public.

Cu distinsă stimă:

No 1974-52.

KOLLER AGOSTON ascuțitor artistic.

Lazar un stipendiu anual de 200 fl. din fondul sidoxial pentru învățarea studiilor teologice, pe lângă îndatorirea propusă”.

In urma acestei propuneri favorabile, pe care o primise și o recomandase și miniștrii Bedekovich, Lorenz, Mailat și Zinendorf, Majestatea Sa Francisc I acordă lui Lazăr acest stipendiu în 31 Iulie 1806 prin cuvintele:

„Propunerea cancelariei obține încuviințarea mea”.

Astfel Lazăr în toamna anului 1806 își luase drumul spre Viena, unde se înscrie la universitate, la științele teologice”.

Pentru fondul ziaristilor. Tinerimea română dela Academia de silvicultură din Semniț a dăruit fondului ziaristilor români suma de 100 cor., spesele ce le-a avut într'un proces de presă, în care d. avocat Dr. Liviu Lința din Budapesta a făcut apărarea tinerimei noastre în mod absolut gratuit.

Cursurile de vară dela Vălenii-de-Munte. Ni se comunică din București:

Cursurile de vară din acest an, dela Vălenii-de-Munte, vor începe la 1 Iulie v.

Ele vor trata despre progresele făcute în ultimul an în toate domeniile științei aplicate la Români (istorie, istorie literară, geografie, geologie, etnografie, etc.)

Inscrierile se fac de pe acum.

Presa vieneză și rechemarea dlui maior Eremie, atașatul militar al României la Viena. Ziarele vieneze regretă plecarea maiorului Eremie, distinsul fost atașat militar al României, rechemat în țară în interes de serviciu.

Premiera piesei „Se face zluă” de d. Zaharie Bârsan, va avea loc — după cum ni se comunică din București — la 1 Mai v., la Teatrul Modern, cu artiștii Teatrului Național, cari aveau să joace la acest teatru.

Pentru monumentul Vlaicu. Contribuiri din comuna Semlac: Lazar Adamovici 2.—, Patriciu Tiucra 2.—, Grigoriu Roșiu 1.—, Ștefan Ponta 1.—, Iosif Bărbosu 5.—, Titu Guleșiu 5.—, Ștefan Ionuș 1.—, Ștefan Hertieg 1.—, Teodor Suci 1.—, George Istin 1.—, Teodor Guleș (tânăr) 1.—, Petru Călușer 1.—, Gavril Julian 1.—, Ilie Julian (tânăr) 1.—, Dimitrie Maiețec —.40, Petru Stoian —.50, Romulus Stoian —.20. La olaltă cor. 25.10.

Colecta inginerului T. Vicol: Cosma Cobelli 1 cor., Teodor Leontovici 1 cor., Petru Popovici 1 cor., Teodor Bilețchi 1 cor., E. (indiscifrabil) 5 cor., L. Poienar 3 cor., I. Dancu 2 cor. și Paul Scripcariu 2 cor., de tot: 16 cor.

† George Ganea. Ieri, Miercuri, a decedat în floarea vieții sale, în vârstă de 21 ani, George Ganea practicant de farmacist în anul al treilea.

Inmormântarea va avea loc mâine, Vineri, în cimitirul din Semlac. Odihnească în pace.

Pentru o mănăstire românească la Ierusalim. În ziua de 4 Mai v. va avea loc în Iași în sala Teatrului Național un mare festival artistic organizat în beneficiul societății „Pânea săracilor”, de sub președinția dnei Elena Dr. Riegler.

Acest festival artistic face parte din ciclul concertelor puse sub patronajul M. S. regina Elisabeta a României și organizate în centrele mai mari din România pentru a se stringe un fond necesar construirii unei mănăstiri românești la Ierusalim, iar organizarea unui asemenea concert la Iași și în beneficiul societății „Pânea săracilor” se datorește sentimentelor pe care suverana României le are pentru capitala Moldovei și pentru doamnele din comitetul acestei societăți.

Publicul ieșean doritor de artă, va avea ocazia să aziste la unul din cele mai frumoase concerte organizat cu concursul drelor Cella Delavrancea și Elena Macri din București, dna Sofia Teodoreanu și d. Al. Zira din Iași.

Epilogul judiciar al unei interpelații din sinodul arădan. Încă în sesiunea de anul trecut deputatul sinodal d. Dr. Iustin Marșieu a adus acuzațiuni grave împotriva lui Aurel Oltean, referentul senatului școlar al consistorului din Oradea, care în mod ilegal își menține postul la acel consistor. Pentru aceasta Olteanu l-a

intentat proces de calomnie dlui Dr. Iustin Marșieu; însă judecătoria cercuală din Arad l'a respins pe motivul că acuzațiunile i s'au adus în sinod, prin urmare în calitate oficială. Olteanu a apelat, iar acum tribunalul din Arad l'a achitat definitiv pe d. Dr. Marșieu, accentuând că toate acuzațiunile aduse referentului senatului școlar dela consistorul din Oradea — au fost probate. Acesta a fost epilogul judiciar al acelei interpelații în sinod.

Dar precum știm d. Dr. Iustin Marșieu în sesiunea din săptămâna trecută a repetat interpelația, însă P. S. Sa episcopul simplaminte a trecut peste ea la ordinea zilei. Aceasta ar face impresia că de acum înainte chestiunile bisericești vor trebui rezolvite prin tribunal, rezervându-se cele lumesti pentru forurile bisericești...

x Am onoare a aduce la cunoștință m. st. Doamne, că au sosit pălăriile după cea mai nouă modă. Transformările le execut în timp de două ore. Cerând sprijinul binevoitor a m. st. Doamne, semnez cu stimă: Iulia Roman. Arad, Deák-Ferencz u. 2. (2089—5)

x În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, încurierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. Prețul 2 coroane. Pregătește și expediază: Eugen Mittelmann, farmacie la „Loul de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u. (Ml 1621)

x Primul depozit român de pian și armoniuri, T. POPOVICI, Sibiu (Nagyszeben) strada Cisnădiei 7, ofere onoratului public român pian, pianine și armoniuri din cele mai bune fabrici din străinătate în toate execuțiile cu prețurile cele mai favorabile pe lângă împachetare (ladă) gratuită și transport franco. Plătire în rate mici. Cereți catalogul depositului. (Po 1840)

Mulțămită publică.

Neputând răspunde în parte la toți aceia dintre rudenii, prietini și cunoscuți, cari ne-au condolat din incidentul morții prea iubitului și neuitatului nostru

IOAN ANCA

fost preot gr. cat. român în Subpădure; venim pe această cale a le aduce sinceră mulțămită; precum și acelor, cari au îndeplinit serviciul religios, ori au ținut discursuri și întregului public care au luat parte la înmormântare dându-i onoarea ultimă.

Jalnica familie.

(A 2093)

MEMORIE

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

	— Maiu.
Grâu pe Malu	13.41
Grâu pe Octomvrie	12.07
Secară pe Octomvrie	9.71
Ovăș pe Octomvrie	8.18
Porumb pe Maiu	7.21
Porumb pe Iulie	7.36

POȘTA ADMINISTRATIEI

Am primit în abonement dela următorii: Gavril Ivan, Sabolciu 10 cor. până la 30 Iunie a. c., Dr. Mihail Lupaș Laibach 14 cor. până la 30 Sept a. c.

Redactor responsabil: Constantia Sava.

AVIZ.

Am onoare a aduce la cunoștință mult onoratului public, cunoscuților și amicilor, că începând cu 1 Aprilie n. a. c. am demisionat dela „Banca generală de asigurare” societate pe acți Sibiu, la care institut eram angajat în calitate de secretar-dirigent al agenturii principale din Arad, și am reocupat postul de secretar-conducător la agentura principală a institutului de asigurare „The Standard” în Timișoara (Temesvár) unde servisem deja timp de 12 ani.

Timișoara, la 1 Mai 1914.

Cu deosebită stimă:

Anastasiu Demian.

„The Standard”

societate de asigurare fondată în anul 1825 în Edinburgh (Scoția).

Condițiuni avantajoase și culante, rescumpărări fixe.

Incasso anual: . . . . . K 37,300.000
Căștiguri solvite partidelor: . . „ 196,080.000
Avere proprii: . . . . . „ 310,000.000
Cazuri de moarte, solviri . . „ 692,000.000

Diracțiunea pentru Ungaria:

Budapesta, str. IV. Kossuth Lajos nrul 4.
Palatul „Standardt”.

(Sa 2085)

Caut un scriitor

pentru aplicare momentană. Să știe scrie corect românește și ungurește.

A se adresa domnului:

Petru Truția, avocat

— A R A D. —

Tu 2090

Mulțămită publică

La concertul aranjat la Dumineca Tomii din partea Reuniunii de cântare și muzică a plugarilor din Izvin, au binevoit a suprasolvi următorii pt. domni:

T. Fluerașiu econom în Izvin 8.50 cor.; Dr. L. Gheorghievici și Dr. S. Bugariu avocați în T.-Rékás câte 3.50 cor. Dr. I. Fărchescu avocat în Timișoara 3 cor. N. Martinovici paroh în Topolovățul-mare 2 cor.; V. Tărebent paroh în Petroman 2 cor.; I. Wolfner comerciant în T.-Rékás 5 cor.; Tasch F. com. în T.-Rékás 1 cor.; Simon jude regesc 1.50 cor. și Ioan Pigli econom în Bazoș 1 cor.

Primească numiții domni marinișoși și pe aceasta cale cele mai profunde mulțumiri.

Izvin, 23 Aprilie v. 1914.

STEFAN STEFANU
prezident.

(Se 2096—1)

Corecte (propise) pentru examene, dictando și caligrafie. Suta bucăți
Cor. 140 plus porto postal.

Aviz școlar — Iskolai értesítő
legat à 30 fl. bucata.

De vânzare la: **Librăria „Concordia“**, Arad, Deák-Ferencz 20.

De vânzare. 20 acții dela banca »Poporul« Lugos, 14 acții dela banca »Vlădeasa« din Bánffyhungad cu prețul de 120 cor. bucata și 10 acții dela »Bihoreana« cu prețul de 240 cor. bucata. — A se adresa dlui

Dr. IOAN DAMIAN
advocat, Delta.

Da 2094

Dr. Gheorghe Hotărănu

MEDIC-UNIV.

ordonează str. Batthányi nr. 29.

Ho 2098

È în interesul fecărui

că înainte de a-și cumpăra țesătură de sârmă, țesătură pentru garduri site și matrațe de sârmă de oțel, să ceară prospect dela singurul preparator de lucrări de sârmă

Fischer Testvérek

fabrică de țesătură de sârmă și țesătură pentru garduri

Arad, József-főherceg nr. 8.

(vis-a-vis de biserica evang.). Vă veți convinge că aici veți putea cumpăra cele mai bune și mai ieftine țesături de sârmă. Fabrica: str.

Kossuth nr. 45.

(Fi 1866—25)

AVIZ!

Caut

un candidat de avocat

cu practică.

Preferit e acela care posedă și limba germană.

Dr. HERMANN MÜLLER
advocat

Mu 2095

Sibiu, str. Cisnădiei nr. 31.

Lucrări

de acoperire cu țigle și ardesie

cu garanță pe un an, cu prețuri convenabile și în mod specializat execută

Bácz György

maestru de acoperit cu țigle și ardesie

Arad, str. Mikes Kelemen nr. 17.

La dorință merg la fața locului atât în provincie cât și în localitate.

(Ra 1978)

Balsamul farmaciei A. THIERRY

Allein echter Balsam
aus der Schützengel-Apotheke des
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

e veritabil numal dacă are
marca de scutire călugăria.
Are efect excelent la boalele organelor de respirație, tuse, im-
baloșare, răgușală, catar de gât,
boale de plămâni, lipsă de apetit,
mistuire neregulată, boale holerice,
influență, cărcei în stomac,
etc. etc.

12 sticle mici, sau 6 sticle mari, sau 1 sticlă mare pentru călătorie
o cor. 60 fil.

Alifia Centifolia

a farmacistului

A. THIERRY

are efect excelent contra oricăror răni învechite din cancer, inflamații, aprinderi, carbunculus, pentru îndepărtarea obiectelor străine, face de prisos operațiunile dureroase, împiedică înveninarea sângelui. 2 tegle 3 cor. 60 fil. trimițându-se banii înainte sau cu ramburs. — De vânzare în Budapesta la farmacia TÖRÖK I. pr. um și în cele mai de seamă farmacii din țară.
In cantități mari în drogheriile: Thal-mayer és Seltz, urmașii lui Koch-melster, Radanovits Testv. Unde nu se găsește să se ceară direct dela proprietarul: Ke 2030

A. THIERRY, farmacie la „Ingerul păzitor“ Pregrada (lângă Rohitsch).

La comenz' mai mari se acordă rabat considerabil!

De vândut

dreptul de opțiune a 20 bucăți acții din emisiunea cea nouă a băncii »Farnica« din Făgăraș. Doritorii să se adreseze la administrația ziarului.

Co 2097

Contabil

de bancă garson, brunet, de 33 ani, cu avere circa de cor. 10.000 și cu viitor sigur într'un orașel din provincia Ardealului, — în lipsa cunoștinței recerută pe aceasta cale dorește a lua în căsătorie o româncuță plăcută în etatea co-răspunzătoare cu zestre de 10.000 coroane. Zestrea de 30.000 cor. asigură postul de director de bancă cu viitor frumos. Blondinele sunt preferite. Discreția o declar de obligatoare din ambele părți ca chestie de onoare. — Ofertele serioase provăzute cu poze să se trimită la administrația ziarului sub deviza „Viitorul“.

(To 2099—3.)

Bătăturile,

in 1917

scortocăria picilor, ar-diorii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți

„CANNABIN“

1 sticlă 1 cor., francată 1 cor. și 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și în progăti-tor: Dr. E. FLESCH, farmacie la „GORDANĂ“ în Győr

VIȚĂ AMERICANĂ ALTOITĂ

He 1429

precum și viță americană pen-tru altoit, cu și fără rădăcini, în diferite varietăți furnizează re-numita și de mulți ani recu-noscută ca cea mai de încre-dere pepinieră.

FR. CASPARI

(Nagyküküllő vm.)

Mediaș. — Medgyes.

Serviciu conștiințios.

Soluri garantate.

Catalogul se trimite la cerere gratis și franco. In catalog sunt publicate mai multe scrisori de mul-tumire, primite din toate părțile țării, astfel că înainte de a face comanda, oricine poate cere informațiuni în scris sau verbal dela dnii proprietari cari mi-au trimis acele scrisori și se pot convinge astfel de ab-soluta încredere ce o pot avea în firma de mai sus.

ANUNȚURI
SE PRIMESC CU PREȚURI MODERATE LA ADMINISTRAȚIA ACESTUI ZIAR.
TELEFON: 750.

PRIMA ȘI CEA MAI VECHIE CASĂ DE CLAVIRE ESTE A LUI

FRANZ ȘI ALBERT RENNER

TIMIȘOARA-JOSEFIN
strada HUNYADI nr. 12.

MARE ASORTIMENT DE PIANE, PIANINE ȘI HARMONI.

CALITATEA CEA MAI BUNĂ.

Prețuri ieftine.

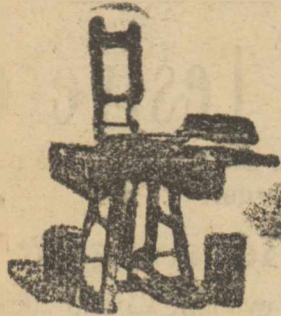
Preturi ieftine.

O rugare modestă,

care nu vă costă nici o oboseală dar Administrația noastră îi poate fi de mare folos. — Administrația noastră roagă pe toți cei ce mărgulesc și comenzi din articolele anunțate în foaia noastră, să amintescă că firma a editat-o în ziarul acesta.

VALORIZARE de NISIP!

Cele mai
nisip mult
să ceară în
interesul
proprie
următoarele
catalogue și
prospecte
la 925-38

F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită la lucru de mână.
Co. G. 4. Fabricarea țiglei de ciment pentru lucru de mână.
B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
C. S. 1. Fabricarea tablilor mozaic și ciment.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

Fabrică de
mașini p.
industria
de nisip.

SZANTO ÉS BECK

ingineri

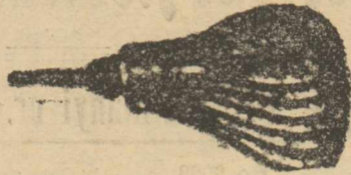
BUDAPEST, VII., Viola-utca 7.

PRIMA TURNĂTORIE DE CLOPOTE. TELEFON 77-51.

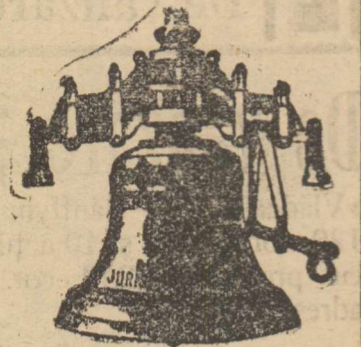
Juristics Márton

BUDAPESTA, Rózsa-u. 51 — 53.

Execută orice lucrare în această branșă: expediază clopote excelente cu tonuri curate și pline, rețornă clopote vechi, remontează clopote vechi pe coroane învârtitoare din fer vărsat sistem Pozdech, eventual pe coroană învârtitoare din fer făurit. Schimbă limbi învechite etc. Execută staturi drepte și orizontale din fer de clopote, cu preturi moderate. — Cu prospecte servesc cu plăcere

Mai departe execut tot felul de aranjament complete pentru ateliere de lăcătușerie și făurarie.

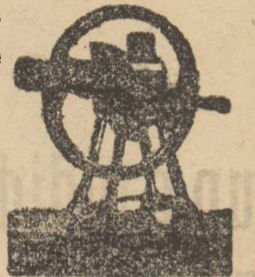
HEGYI JÁNOS, lăcătuș

măestru lăcătuș. Atelier de mașini și depozit de mașini agricole.

Telefon: 67,

AIUD--NAGYENYED, Strada Tövist-utca (Casa proprie).

Oferă totfelul de mașini agricole, pluguri de oțel invenție proprie, tăietoare de sfeclă și secică, despoetare de porumb, râșnițe de orz, mașini excelente pentru cusut, pentru casă și industrie. Apoi totfelul de lucrări în această branșă pentru zidiri și lăcătușerie cu prețurile cele mai ieftine. Pentru calitatea și perfectă lucrare a mașinilor cumpărate dela mine dau cea mai mare garanță. (He 1527) Prețurent gratis

Atențiune!

JOHANN KLEIN, mașinist diplomat.

Atelier de lăcătușerie pentru edificii, mașini și lucrări artistice, atelier pentru reparaturi de mașini, Căpire mantogen și strugărie de metale cu putere motorică proprie la

Biserica-Albă, (Fehértemplom) str. Capelei, casa proprie.

Aduc la cunoștința on. public, că restaurarea atelierelor mele instalând

un motor 14 PH. cu olei brut și 3 noue mașini ajutătoare e terminată.

Renovarea aceasta a atelierelor mele și mașinile ajutătoare cari le-am avut și mai înainte, îmi dau posibilitatea de a lifesta stimaților mei mușterii lucrări și mai ieftine și mai exacte.

Lucrările urgente se iau imediat în lucrare.

Totodată aduc la cunoștința celor interesați că mi-a sosit Legătoarele Original Standart (Manilla) și le vând cu cele mai ieftine prețuri.

Pentru binevoitoare număroase comande rog cu stimă

Ke 1095

JOHANN KLEIN.

Rog!

Atențiune!

Rog!

Pentru evitarea neînțelegerilor, rog a nu confunda firma mea cu alte firme asemănătoare.

!!

Dufek Kálmán, atelier de colorat și fabrică de curățire pe cale chimică

Cluj (Kolozsvár), str. Hegedüs Sándor nr. 5.

Recomandă colorarea și curățirea pe cale chimică a hainelor de dame și bărbați, perdelelor, lucrurilor brodate și de mână etc în bucate gata sau desfăcute de oală, pe lângă o executare conștiințioasă și recunoscută de solidă. Am introdus: desinfectarea și curățirea penelor, la caz de urgență în timp de 12 ore. — Comandele cu posta conștiințios și punctual. — Hainele de doliu se execută cât se poate de repede.

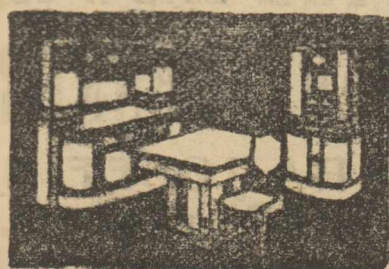
Du 1345

LAHNI KÁROLY URMAȘUL LUI BAUMANN ARNOLD

ALBA-IULIA, (Gyulafehérvár).

Fondată în anul 188

La 118

Fabrică și depozit de mobile atelier de ornamente și tapiserie, fabrică de mașini de sirmă galvanizată, antepetră de pompe fructe. ::

Fabrică de mobile, Nagyenyed

Spirtul de reumă

este cel mai sigur mijloc de frecat contra durerilor provenite din podagră, ischias, reumă și toffelul de răceli. — După câteva frecări durerile membrilor suferinde încetează definitiv. Are efect sigur și la boale învechite și neglijate.

MODUL DE INTREBUINȚARE:

Dimineața la sculare și seara la culcare locurile suferinde să se frece îndelung cu puțin spirt de reumă. După frecare partea suferindă să se învâluie cu o haină caldă.

Prețul unei sticle 1 cor.

Preparator:

Sa 572

F. Sándor Zoltán

farmacie la „Inger“ — Erdőszentgyörgy.

Mihályi Béla

pictor pentru biserici

UNGVÁR, Képezde-utca 2 sz.

Ca autor expert al picturii bisericești greco-orientale și gr. catolice îndrăsnesc a ruga sprijinul on. dni preoți gr. orientali și gr. catolici.

EXECUT:

pictarea modernă a internelor bisericilor, în stil simplu și decorat, tablouri pentru cerimi și pereți, executate excelent. — Toffelul de picturi bisericești, și anume:

icoane pentru iconostase, altare, jertfelnice, cruci și pentru prapori, executate pe mătase și pânză, plascenițe și crucifixe pictate în mod artistic.

Anticipez de pe acum mulțumitele mele pentru binevoitorul sprijin al on. dni preoți.

Mi 1237

Crucifixe

pentru drumuri și câmpi, din material bun, tinichea zincuită, — pictate cu uleiuri durabile și cu inscripție și cuie —

Înălțimea	100 cm.	136 cm.	160 cm.	180 cm.
depărtarea între brațe	85 cm.	120 cm.	130 cm.	140 cm.
Prețul	30 cor.	40 cor.	60 cor.	70 cor.

Am o mulțime de scrisori de recunoștință. — Planuri gratis. — Mergerea la fața locului o fac pe cheltulala proprie. —

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 158.

Post sparocassa ung. 29,348.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de Institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR EXECUTIV AL „ALBINEI“ și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijloacele: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospekte, rapoarte și informații se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca vizitatori buni și cu legături — pot fi primiteoricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la alta societate de asigurare.

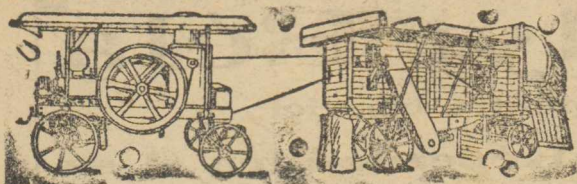
Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“ DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA“), AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉKÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CABAS-SEVERIN Arad str. Jozsefföherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria“ Ba 240—158) Telefon nr. 850

Agentură principală: IULIU ROȘESCU, Cluj (Kolozsvár), Kossuth L.-u. 26.

Agentura principală Lugos, la filiala „ALBINA“.

Fiecare ECONOM știe că cele mai bune
MAȘINI DE IMBLĂTIT CU MOTOR ELEC RIC
MAȘINI DE SĂMĂNAT, precum și totfelul
 de unelte economice
ARANJAMENTE PENTRU MORI
 se pot căpa pentru prețurile cele mai ieftine, pe lângă
 deplină garanție în rate dela firma

(Go. 1917)

KOVÁCS și ZAKARIÁS
 BUDAPEST, VIII. KÖZTEMETŐ-ÚT 23 sz.

Cereți
 prospecte
 gratuit!

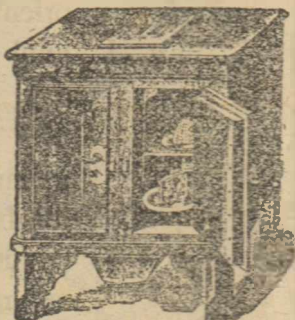

Cereți
 prospecte
 gratuit!

Dulapuri de gheață

patentate sistem **HENNEFELD**,

Budapesta, Gr. Zichy Jenő-u. 5. lângă Váci-körut.

He 1931

Dulapurile de până acum sunt cu slăvină și sunt obduse cu tinichea de ținc, se ruginesc, oxidează, se murdăresc, totdeauna sunt expuse să fie reparate, câtă vreme *la dulapurile de gheață a lui HENNEFELD acest lucru e exclus*, deoarece acestea sunt învăluite cu *placă artificială de piatră*. Sub rezervoriul de gheață se află **REZERVORIUL DE APĂ** p. apa ce provine din topirea gheții, *gheața rămâne uscată*, ceea ce dă o *economisire de gheață de 60%*.

APARATE P. MĂSURAREA BEREI. Prețurent gratis. FUND. IN 1885.

Aparate frigorifere sistem

Schlütter și Gesell,

aparate pentru fabricare ghe-
 ței, prin dioxid de sulfur fără
 apă. Răcirea laptelui cu foarte
 puțină consumare de apă, aran-
 jament de camere frigorifere.

STEMMER A. JÓZSEF

Se 1786

specialist

NAGYVÁRAD, Rákoczi-ut 35 sz.

20
 Cor.

20
 Cor.

Je 1876

PREȚUL 20 COROANE.

O mașină de spălat complectă

E. compusă din DOUĂ PĂRȚI: din COVATĂ și
FRECĂTOR INTERN cu mecanism ușor pe
 care și un bălat de 8—10 ani îl poate învărti. 6
 cămeși sau tot atâtea haine de spălat în decurs
 de câteva minute sunt spălate. În decurs de 3
 ceasuri se pot spăla atâtea haine câte spală
 într'o zi 2—3 femei. Acest solu de mașină de
 spălat s'a vândut în mil de bucăți și s'a dovedit
 a fi cea mai bună mașină de spălat, nu strică
 haina și n'o îngâlbinește.

De vânzare la fabricantul:

JERGER JAKAB

FABRICĂ DE MAȘINI DE SPĂLAT.

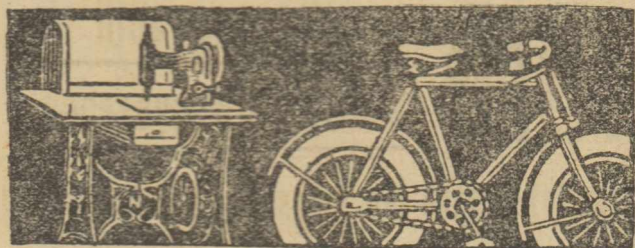
APATIN

(BÁCSKA).

Intreprindere „VATT” mecanică și electrică a lui

LEITNER, Cluj, (Kolozsvár).

Birou și magazin: Széchenyi-tér 41. (Palatul Széki).
 Stabiliment: Malom-utca 8.

Va 2071

Reparări de automobile și gumă pentru automobile, mare atelier reparator de
 mașini de cusut, biciclete, mașini de scris, gramofone; prețuri ieftine, exe-
 cuție solida. — La comenzile din provincie nu se socotește pachetarea.

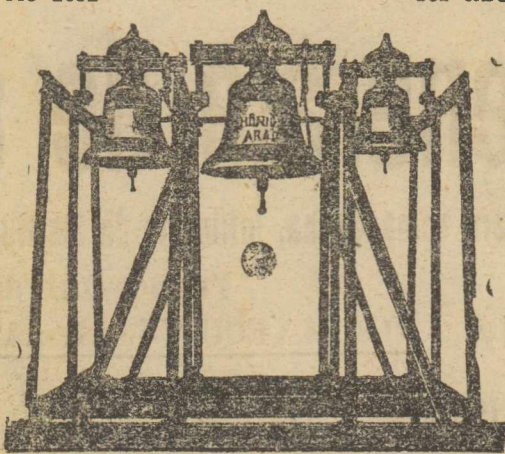
Cine se referă la acest ziar primește 10% rabat.

O nouă invențiune de clopote!

Clopotul rezontor brevetat

Ho 1632

este alcătuit așa că fortifică nu numai
 un sunet, ci și alt sunet armonios și ast-
 fel **asemenitor acordului** dă un sunet
 plin, puternic și sarbătoresc
 precum și adânc.

Echipamente p. clopote de fer
Staluri " " " "

Prospecte și preliminar de spese gratis.

Friederich Hönig

fabrică de clopote brevetată

Arad, str. Rákoczi nr. 11-28.

Franz Nöhmeyer, gravor

BRAȘOV (Kronstadt), Michael Weiss-gasse 6.

Execută:

totfelul de gravuri și
 anume: gravuri în
 instrumente, și în
 caseuri, și

Specialități

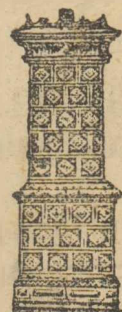
de monogramă țiate pe
 case, albușuri, gente
 și

execută
 (2070)

Incze József

magazin de cuptoare **Dés (Dej)**, str. Bánffy nrul 21.

Mare magazin permanent de
 cuptoare moderne și multi-
 colore, din material excelent,
 căminuri și vetre de fier,
 specialități de garnituri de
 încălzitoare rapide cu eco-
 nomie de 40%. Tot aci mare
 magazin de plăci pentru pă-

reți și pentru vane. Execută
 totfelul de lucrări în branșa
 cuptorării și anume: clă-
 direa, repararea și curățirea
 cuptoarelor vechi atât în loc
 cât și în provincie, pe lângă
 prețuri moderate.

I 2082

La dorință servesc cu mostre.